

A – Vývoj a činnosť Súdneho dvora v roku 2006

Predkladateľ: predseda Súdneho dvora Vassilios Skouris

Táto časť výročnej správy súhrnným spôsobom predstavuje činnosť Súdneho dvora Európskych spoločenstiev počas roka 2006. Po prvé, podáva prehľad o vývoji tejto inštitúcie v priebehu daného roka s dôrazom na inštitucionálne zmeny ovplyvňujúce Súdny dvor a nový vývoj týkajúci sa jeho vnútornej organizácie a pracovných metód (časť 1). Po druhé, obsahuje štatistickú analýzu o vývoji pracovnej vyťaženia inštitúcie, ako aj o priemernej dĺžke konaní (časť 2). Po tretie, uvádza, ako každý rok, hlavné vývojové smery judikatúry podľa jednotlivých oblastí (časť 3).

1. Inštitucionálny vývoj Súdneho dvora roku 2006 sa vyznačoval najmä prijatím opatrení na prípravu vstupu Bulharskej a Rumunskej republiky 1. januára 2007 (časť 1.1.). Minulý rok bol tiež prvým rokom fungovania Súdu pre verejnú službu (časť 1.2.) a rokom, v ktorom sa začal legislatívny proces s cieľom zavedenia konania, ktoré by umožňovalo urýchlene a vhodne rozhodovať o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (časť 1.3.).

1.1. Rok a pol po rozšírení v roku 2006 a privítaní 20 nových sudcov v rámci inštitúcie sa Súdny dvor začal zaoberať prípravou na vstup Bulharskej a Rumunskej republiky 1. januára 2007. V januári 2006 bola vytvorená *ad hoc* pracovná skupina s cieľom zistiť potreby jednotlivých služieb a zabezpečiť koordináciu prípravných prác na administratívnej úrovni. Okrem toho sa od 1. júla 2006 začalo prijímanie nového personálneho obsadenia dvoch nových jazykových sekcií prekladateľskej služby.

Pokiaľ ide o organizáciu súdnej práce, Súdny dvor s ohľadom na vstup Bulharskej a Rumunskej republiky rozhodol o vytvorení novej komory zloženej z piatich sudcov, ako aj novej komory zloženej z troch sudcov. Odvtedy má Súdny dvor štyri komory zložené z piatich sudcov (prvá, druhá, tretia a štvrtá komora) a štyri komory zložené z troch sudcov (piata, šiesta, siedma a ôsma komora). Každá päťčlenná komora má šesť sudcov a každá trojčlenná komora má päť sudcov, ktorí zasadať striedavo v súlade s príslušnými ustanoveniami rokovacieho poriadku¹.

1.2. Rozhodnutím z 2. decembra 2005, uverejnenom v Úradnom vestníku 12. decembra 2005, bolo konštatované riadne vytvorenie Súdu pre verejnú službu Európskej únie. Rok 2006 sa takto stal prvým úplným kalendárnym rokom fungovania tohto nového súdu a jeho prvý rozsudok bol vyhlásený 26. apríla 2006.

V tretej kapitole tejto správy čitateľ nájde podrobný opis činnosti Súdu pre verejnú službu a v bode C rovnakej kapitoly nájde všetky súdne štatistiky týkajúce sa prvého roku jeho fungovania.

1.3. V zmysle záverov predsedníctva Európskej rady v Bruseli zo 4. a 5. novembra 2004 Súdny dvor a politické orgány Európskej únie začali uvažovať o opatreniach, ktoré by mohli

¹ Po príchode bulharského a rumunského sudcu budú druhá a tretia komora zložené zo siedmich sudcov a šiesta a siedma komora budú zložené zo šiestich sudcov.

byť prijaté na zabezpečenie rýchleho vybavenia návrhov na začatie prejudiciálneho konania, týkajúcich sa priestoru slobody bezpečnosti a spravodlivosti.

V tomto kontexte Súdny dvor 25. septembra 2006 predložil prvú úvahu o rozhodovaní o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti². V tomto dokumente Súdny dvor konštatuje, že existujúce postupy vrátane skráteného konania upraveného v článku 104 a rokovacieho poriadku nemôžu zabezpečiť dostatočne rýchle vybavenie tohto typu vecí a poukazuje na to, že by bolo správne upraviť nový druh konania, ktoré by mohlo byť označené ako „naliehavé konanie o prejudiciálnej otázke“. V tejto súvislosti Súdny dvor predstavil dve možnosti tohto typu konania.

Dňa 14. decembra 2006 Súdny dvor predložil Rade Európskej únie doplnenie tejto úvahy, obsahujúce podrobnejšiu analýzu týchto dvoch procesných možností³. Tento legislatívny proces, ktorý v súčasnosti prebieha, bude viesť k prijatiu nevyhnutných zmien a doplnení Štatútu a Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, aby sa táto inštitúcia mohla zaoberať týmto druhom vecí s maximálnou efektívnosťou.

2. Súdne štatistiky za rok 2006 ukazujú na značné zlepšenie už tretí rok za sebou. V tejto súvislosti je dôležité poukázať na skrátenie trvania konaní pred Súdnym dvorom a zníženie počtu prebiehajúcich konaní napriek výraznému zvýšeniu počtu nových vecí.

Konkrétne, Súdny dvor ukončil 503 vecí v roku 2006 (čistý počet so zreteľom na spojenie vecí). Z toho 351 bolo skončených vyhlásením rozsudku a 151 bolo skončených vydaním uznesenia. Poukazujeme na to, že počet rozsudkov a uznesení vyhlásených v roku 2006 nie je ďaleko od počtu rozsudkov a uznesení vyhlásených v roku 2005 (362 rozsudkov a 150 uznesení), a to napriek nepretržitému znižovaniu prebiehajúcich konaní v priebehu troch posledných rokov (974 vecí k 31. decembru 2003, 840 k 31. decembru 2004, 740 k 31. decembru 2005).

Súdnemu dvoru bolo predložených 537 nových vecí, čo predstavuje zvýšenie o 13,3 % v porovnaní s počtom vecí v roku 2005 (474 vecí, hrubý počet). Počet prebiehajúcich konaní k 31. decembru 2006 bol 731 (hrubý počet).

Obrat v tendencii narastania dĺžky trvania konaní, ktoré bolo pozorované už roku 2004 a 2005, sa ustálil v roku 2006. Pokiaľ ide o prejudiciálne konania, priemerná dĺžka konania bola 19,8 mesiacov, kým v roku 2004 bola 23,5 mesiacov a v roku 2005 20,4 mesiacov. Komparatívna analýza poukazuje na to, že od roku 1995 dosahuje priemerné trvanie prejudiciálnych konaní najnižšiu úroveň v roku 2006. Pokiaľ ide o priame žaloby a odvolania, priemerná dĺžka konania bola v tomto poradí, 20 a 17,8 mesiacov (21,3 mesiacov a 20,9 mesiacov v roku 2005).

Súdny dvor v priebehu uplynulého roka využíval rôzne prostriedky, ktoré má k dispozícii, na urýchlenie určitých konaní (prednostné prejednanie vecí, skrátené konanie,

² Tento dokument je prístupný na internetovej stránke Súdneho dvora na tejto adrese : http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm

³ Tento dokument je prístupný na internetovej stránke Súdneho dvora na tejto adrese : http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm

zjednodušené konanie a možnosť rozhodovať bez návrhov generálneho advokáta). V piatich veciach bol podaný návrh na skrátené konanie, ale podmienky mimoriadnej naliehavosti stanovené rokovacím poriadkom neboli splnené. V súlade s praxou zavedenou v roku 2004 o prípustnosti alebo zamietnutí návrhu na skrátené konanie rozhoduje predseda Súdneho dvora odôvodneným uznesením.

Súdny dvor okrem toho pokračoval vo využívaní zjednodušeného konania podľa článku 104 ods. 3 rokovacieho poriadku na zodpovedanie určitých prejudiciálnych otázok. Na základe tohto ustanovenia bolo vydaných 16 uznesení, ktorými bolo skončených celkom 21 vecí.

Súdny dvor okrem toho často využíval možnosť, ktorú mu poskytuje článok 20 štatútu, rozhodnúť bez návrhov generálneho advokáta, ak prejednávanie vecí nenastolí novú právnu otázku. Približne 33 % rozsudkov bolo v roku 2006 vyhlásených bez návrhov generálneho advokáta (v porovnaní s 35 % v roku 2005).

Pokiaľ ide o rozdelenie rozsudkov podľa rozhodovacích zložení Súdneho dvora, tak veľká komora a plénum rozhodli takmer 13 %, päťčlenné komory rozhodli 63 % a trojčlenné komory rozhodli 24 % skončených vecí v roku 2006. V porovnaní s predchádzajúcim rokom možno skonštatovať výrazné zvýšenie počtu vecí prejednávaných päťčlennou komorou (54 % v roku 2005), ustálenie počtu vecí rozhodnutých veľkou komorou (13 % v roku 2005) a silný pokles počtu vecí rozhodnutých trojčlennou komorou (33 % v roku 2005).

Ďalšie informácie týkajúce sa štatistických údajov súdneho roka 2006 sa nachádzajú v bode C tejto kapitoly.

3. Táto časť predstavuje hlavné vývojové smery judikatúry podľa týchto oblastí:

otázky ústavnosti alebo inštitucionálne otázky; európske občianstvo; voľný pohyb tovaru; poľnohospodárstvo; voľný pohyb osôb, služieb a kapitálu; víza; azyl a prisťahovalecká politika; pravidlá hospodárskej súťaže; aproximácia právnych predpisov; ochranné známky; dane; sociálna politika; spolupráca v občianskych a súdnych veciach; policajná a súdna spolupráca v trestných veciach, berúc pritom do úvahy, že rozsudok, ktorý je na základe jeho hlavnej problematiky zaradený do istej oblasti, často tiež otvára veľmi dôležité otázky z inej oblasti.

Otázky ústavnosti alebo inštitucionálne otázky

Vo svojom stanovisku zo 7. februára 2006 (Stanovisko 1/03, Zb. s. I-1145) sa Súdny dvor vyjadril k otázke Rady, či Európske spoločenstvo disponuje výlučnou právomocou alebo len právomocou delenou s členskými štátmi uzavrieť nový dohovor o súdnej právomoci, uznávaní a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach, ktorý má nahradiť Lugánsky dohovor.

Súdny dvor sumarizuje zásady, ktoré možno vyvodíť z jeho judikatúry v oblasti uzatvárania medzinárodných dohôd Spoločenstvom a predovšetkým pripomína, že na to, aby bolo možné konštatovať pri neprítomnosti výslovných ustanovení Zmluvy existenciu výlučnej

právomoci Spoločenstva, ktoré má len prenesené právomoci, je potrebné na základe konkrétnej analýzy vzťahu medzi predpokladanou dohodou a platným právom Spoločenstva preukázať, že uzavretie tejto dohody môže ovplyvniť pravidlá Spoločenstva. Súdny dvor potom uskutočnil takéto preskúmanie jednak vo vzťahu k pravidlám o súdnej právomoci a jednak vo vzťahu k pravidlám uznávania a výkonu rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach. Potom ako Súdny dvor jednak určil, že zo samotnej existencie nariadenia č. 44/2001, ktoré upravuje ucelený a súdržný systém pravidiel o právomoci, vyplýva, že každá medzinárodná dohoda, ktorá takisto zakladá ucelený systém kolíznych noriem o súdnej právomoci, aký zakladá aj nariadenie, môže mať vplyv na tieto pravidlá o právomoci, jednak konkrétne overil, že je to prípad predpokladanej dohody, napriek tomu, že je do nej zahrnutá oddeľovacia doložka, podľa ktorej nemá vplyv na uplatňovanie príslušných ustanovení práva Spoločenstva členskými štátmi, a nakoniec uviedol, že rovnaké konštatovanie možno uplatniť aj na predpokladané ustanovenia v oblasti uznania a výkonu rozhodnutí, Súdny dvor dospel k záveru, že nový Lugánsky dohovor patrí v celom rozsahu do výlučnej právomoci Európskeho spoločenstva.

Vo veci *Komisia/Francúzsko* (rozsudok zo 14. marca 2006, C-177/04, Zb. s. I-2461) Súdny dvor rozhodoval o žalobe o nesplnenie povinnosti podľa článku 228 ES.

V odpovedi na tvrdenie Francúzskej republiky o tom, že nová formulácia výhrad Komisiou Európskych spoločenstiev počas konania predstavovala nový návrh, ktorého následkom je neprípustnosť žaloby, Súdny dvor rozhodol, že požiadavka, podľa ktorej je predmet žaloby vymedzený konaním pred podaním žaloby, nemôže viesť až k tomu, aby sa vyžadovala dokonalá zhoda medzi výrokom odôvodneného stanoviska a žalobnými návrhmi za predpokladu, že predmet sporu nebol rozšírený alebo zmenený, ale bol iba zúžený. Z toho vyplýva, že Komisia môže obmedziť rozsah nesplnenia povinnosti, ktorého určenie navrhuje tak, že vezme do úvahy čiastočné opatrenia na dosiahnutie súladu prijaté v priebehu konania.

Po tom, čo sa preukázalo, že nesplnenie povinnosti vytýkané Francúzskej republike trvalo v čase, v ktorom Súdny dvor skúmal skutkové okolnosti, Súdny dvor pristúpil k preskúmaniu návrhu Komisie na uloženie penále. Súdny dvor predovšetkým pripomína, že cieľom článku 228 ES je podnietiť porušujúci členský štát na vykonanie rozsudku o nesplnení povinnosti a zabezpečiť tak účinné uplatňovanie práva Spoločenstva a že penále alebo paušálna pokuta majú za cieľ vykonávať na dotknutý členský štát ekonomický tlak, ktorý ho podnecuje k ukončeniu zisteného nesplnenia povinnosti a rozhoduje sa o nich podľa stupňa presvedčovania potrebného na to, aby členský štát zmenil svoje správanie. Prináleží Súdnemu dvoru, aby v rámci svojej voľnej úvahy určil penále podľa základných kritérií, ktorými sú v zásade dĺžka trvania porušenia stupeň jeho závažnosti a platobná schopnosť dotknutého členského štátu. Je tiež potrebné zohľadniť najmä dôsledky, ktoré nevykonanie rozsudku spôsobuje na súkromných a verejných záujmoch a naliehavosť, s akou je potrebné priviesť dotknutý členský štát, aby splnil svoje povinnosti. V tejto súvislosti Súdny dvor tvrdí, že hoci usmernenia, ktoré sú obsahom oznámení zverejnených Komisiou, môžu účinne prispievať k zabezpečeniu transparentnosti, predvídateľnosti a právnej istoty pri činnosti tejto inštitúcie, nič to nemení na skutočnosti, že výkon právomoci zverenej Súdnemu dvoru v článku 228 ods. 2 ES nie je podmienený prijatím takýchto pravidiel Komisiou, ktoré v každom prípade nemôžu Súdny dvor zaväzovať. Hoci v prejednávanej veci Súdny dvor prijal koeficienty týkajúce sa závažnosti porušenia a HDP a počtu hlasov,

ktorými disponuje dotknutý členský štát, neprijal na druhej strane koeficient týkajúci sa trvania porušenia. Berúc do úvahy, že na účely výpočtu koeficientu je potrebné zohľadniť obdobie medzi prvým rozsudkom Súdneho dvora a časom posúdenia skutkových okolností, a nie časom podania žaloby, Súdny dvor zaväzuje tento členský štát na zaplatenie vyššieho penále, ako toho, čo navrhla Komisia.

Vo veci *Komisia/Írsko* (rozsudok z 30. mája 2006, C-459/03, Zb. s. I-4635) Súdny dvor v rámci konania o nesplnení povinnosti iniciovanom Komisiou určil, že Írsko si tým, že začalo konanie na urovnanie sporu, ktorý sa týka zariadenia MOX, nachádzajúceho sa v Sellafielde (Spojené kráľovstvo), so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska podľa Dohovoru Organizácie spojených národov o morskom práve, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z rôznych ustanovení zmlúv ES a AE. Súdny dvor dospel k tomuto záveru po úvahe v niekoľkých etapách. Súdny dvor najprv s ohľadom na skutočnosť, že Komisia Írsku vyčítala nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z článku 292 ES, ktorý stanovuje, že sa členské štáty zaväzujú, že spory, ktoré sa týkajú výkladu alebo uplatňovania tejto Zmluvy vyriešia v súlade so Zmluvou, posúdil otázku či sa ustanovenia dohovoru o morskom práve, ktorých porušenie Írsko vytyka Spojenému kráľovstvu pred arbitrážnym súdom, majú posudzovať ako ustanovenia práva Spoločenstva, ktorých porušenie členským štátom spadá do pôsobnosti konania o nesplnení povinnosti upraveného článkami 226 a nasl. ES. Po úvahe týkajúcej sa jednak pravidiel uzatvárania medzinárodných dohôd Spoločenstvom, ako aj príslušnej právnej úpravy Spoločenstva a po konkrétnom preskúmaní ustanovení, ktorých porušenie uvádza Írsko, Súdny dvor dospel k záveru, že ustanovenia tohto Dohovoru, ktorých sa dovoľáva Írsko v spore týkajúcom sa zariadenia MOX, predloženom Arbitrážnemu tribunálu, predstavujú pravidlá, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Spoločenstva. Z tohto dôvodu má Súdny dvor právomoc na rozhodovanie sporov týkajúcich sa výkladu a uplatňovania týchto ustanovení, ako aj na posúdenie ich dodržiavania členským štátom, a preto je to práve Súdny dvor, ktorý má v zmysle článku 292 ES výlučnú právomoc na riešenie takého sporu, ako je ten, ktorý predložilo Írsko arbitrážnemu súdu. Tu sa však nesplnenie povinností Írskom nekončí. Tento členský štát totiž nesplnil svoje povinnosti vyplývajúce z práva Spoločenstva rovnako tým, že predložil na posúdenie tomuto súdu akty Spoločenstva, najmä rôzne smernice prijaté buď na základe Zmluvy ES, alebo Zmluvy AE, čo predstavuje ďalšie porušenie povinnosti dodržiavať výlučnú právomoc Súdneho dvora pri výklade a uplatňovaní ustanovení práva Spoločenstva, ktorá vyplýva z článkov 292 ES a 193 AE. Írsko okrem toho nesplnilo ani povinnosť lojálnej spolupráce, ktorá vyplýva z článkov 10 ES a 192 AE tým, že začalo konanie v rámci režimu na urovnanie sporov upraveného dohovorom o morskom práve bez toho, aby túto skutočnosť vopred oznámilo a konzultovalo s príslušnými inštitúciami Spoločenstva.

Vo veci *Traghetti del Mediterraneo* (rozsudok z 13. júna 2006, C-173/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), Súdny dvor upresnil pravidlá uplatniteľné v oblasti zodpovednosti členských štátov za porušenia práva Spoločenstva v konkrétnom prípade takéhoto porušenia v rámci výkonu súdnej funkcie. Súdny dvor mal predovšetkým posúdiť súlad vnútroštátnej právnej úpravy s právom Spoločenstva, ktorá na jednej strane vylučuje akúkoľvek zodpovednosť členského štátu v prípade škody spôsobenej jednotlivcovi z dôvodu porušenia práva Spoločenstva, ktorého sa dopustil vnútroštátny súd, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok, keď toto porušenie spočíva vo výklade právnych pravidiel, alebo posúdení skutkových okolností a dôkazov týmto súdom a ktorá na druhej strane obmedzuje túto zodpovednosť iba na prípady úmyselného protiprávneho konania alebo

hrubej nedbanlivosti sudcu. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol jednak, že vnútroštátna právna úprava, ktorá vylučuje všeobecným spôsobom zodpovednosť členského štátu za škody spôsobené jednotlivcovi porušením práva Spoločenstva zo strany súdu, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok z dôvodu, že predmetné porušenie bolo spôsobené výkladom právnych pravidiel alebo posúdením skutkových okolností a dôkazov zo strany tohto súdu, je v rozpore s právom Spoločenstva a jednak, že v rozpore s právom Spoločenstva je tiež vnútroštátna právna úprava, ktorá obmedzuje vznik tejto zodpovednosti iba na prípady úmyselného protiprávneho konania alebo hrubej nedbanlivosti sudcu, ak by takéto obmedzenie mohlo viesť k vylúčeniu vzniku zodpovednosti predmetného členského štátu v iných prípadoch ako tých, keď došlo k zjavnému porušeniu uplatniteľného práva, ako je to stanovené v bodoch 53 až 56 rozsudku Köbler (rozsudok z 30. septembra 2003, C-224/01, Zb. s. I-10239).

Vo veci *Komisia/Cresson* (rozsudok z 11. júla 2006, C-432/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) mal Súdny dvor objasniť povinnosti členov Komisie podľa článku 213 ES. Rozhodol, že pojem „povinnosti vyplývajúce z funkcie člena Komisie“ sa má vykladať extenzívne a zahŕňa okrem povinnosti konať čestne a zdržanlivo povinnosť vykonávať svoju funkciu úplne nezávisle a vo všeobecnom záujme Spoločenstva. V prípade nesplnenia povinnosti určitého stupňa závažnosti je sankciou stanovenou Zmluvou odvolanie z funkcie, alebo odňatie práva na dôchodok alebo iných dávok vyplácaných namiesto dôchodku. Člen Komisie, ktorého funkčné obdobie sa skončilo, môže byť potrestaný za nesplnenie povinnosti, ktorej sa dopustil v priebehu svojho funkčného obdobia, ale ktoré sa odhalilo následne. Keďže už nie je možné pristúpiť k odvolaniu z funkcie, má Súdny dvor k dispozícii len odňatie práva, a to podľa jeho uváženia úplné alebo čiastočné, berúc do úvahy stupeň závažnosti nesplnenia povinnosti. Lehoty na podanie žaloby však nie sú neobmedzené, berúc do úvahy požiadavku právnej istoty a práva na obranu, ktoré vyžadujú, aby osoba, proti ktorej začala Komisia správne konanie, mohla účinne vyjadriť svoje stanovisko. Súdny dvor tiež konštatoval, že nemožnosť uplatnenia opravného prostriedku proti jeho rozhodnutiu nepredstavuje v žiadnom prípade nedostatok z hľadiska práva členov Komisie na účinnú súdnu ochranu, ktorý by bránil výkonu jeho právomoci. Pokiaľ ide o preskúmanie výhrad voči dotknutej komisárke, Súdny dvor rozhodol, že závery trestného konania môžu byť zohľadnené, ale nie je viazaný uskutočneným právnym posúdením skutkových okolností a prináleží mu zisťovať, či vytýkané skutky predstavujú neplnenie povinností vyplývajúcich z funkcie člena Komisie. Na základe týchto úvah a po podrobnom preskúmaní skutkových okolností uvedených v spise Súdny dvor čiastočne vyhovel žalobe tým, že dospel k záveru, že dotknutá členka Komisie porušila povinnosti vyplývajúce z jej funkcie v zmysle ustanovení článku 213 ods. 2 ES a článku 126 ods. 2 AE. So zreteľom na okolnosti prejednávanej veci však Súdny dvor považoval samotné konštatovanie o nesplnení povinnosti za primeranú sankciu a určil, že netreba uložiť pani Cresson sankciu spočívajúcu v odňatí jej práva na dôchodok alebo iných dávok vyplácaných namiesto dôchodku.

Vo veciach *Španielsko/Spojené kráľovstvo* (rozsudok z 12. septembra 2006, C-145/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) a *Eman a Sevinger* (rozsudok z 12. septembra 2006, C-300/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) sa Súdny dvor vyjadril k pravidlám Zmluvy o európskom občianstve a voľbách zástupcov do Európskeho parlamentu, najmä pokiaľ ide o volebné právo v týchto voľbách a o jeho výkon. Vo veci *Španielsko/Spojené kráľovstvo* bol Súdny dvor požiadaný o posúdenie právomoci členských štátov rozšíriť právo voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu na rezidentov, ktorí nie sú občanmi Európskej únie. V prejednávanej

veci Španielske kráľovstvo spochybnilo právnu úpravu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, ktorá stanovovala, pokiaľ ide o Gibraltár, že štátny príslušníci Commonwealthu, ktorí sú na tomto území rezidentmi a ktorí nie sú príslušníkmi Spoločenstva, majú právo voliť a byť volení do Európskeho parlamentu. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že prináleží členským štátom aby určili osoby, ktoré majú právo voliť a byť volené vo voľbách do Európskeho parlamentu, pričom sa má dodržiavať právo Spoločenstva. Súdny dvor usúdil, že články 189 ES, 190 ES, 17 ES a 19 ES nevylučujú, aby členské štáty priznali právo voliť a byť volení určitým osobám, ktoré k nim majú úzky vzťah, teda iným osobám, ako sú ich vlastní štátni príslušníci alebo občania Únie s bydliskom na ich území. Okrem toho podľa Súdného dvora existenciu zjavného vzťahu medzi občianstvom a právom voliť nemožno vyvodiť z ustanovení Zmluvy týkajúcich sa zloženia Európskeho parlamentu a občianstva Únie. Napokon zdôrazňujúc, že z článkov Zmluvy týkajúcich sa občianstva Únie nie je možné vyvodiť zásadu, že zo všetkých ostatných ustanovení Zmluvy majú prospech iba občania Únie, Súdny dvor dospel k záveru, že napadnutá právna úprava Spojeného kráľovstva je v súlade s právom Spoločenstva.

V už citovanej veci *Eman a Sevinger* Súdny dvor rozhodol o výklade článkov 17 ES, 19 ods. 2 ES, 190 ES a 299 ods. 3 ES, na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného Raad van State (Belgicko), v rámci sporu týkajúceho sa dvoch holandských štátnych príslušníkov s bydliskom v Arube, ktorí spochybnili zamietnutie ich žiadosti o zápis do zoznamu voličov pre voľby členov Európskeho parlamentu, ktoré sa konali 10. júna 2004, z dôvodu ich bydliska. Podľa Súdného dvora osoby, ktoré majú štátnu príslušnosť členského štátu a ktoré majú bydlisko alebo trvalý pobyt na území, ktoré je súčasťou zámorských krajín alebo území, uvedených v článku 229 ods. 3 ES, sa môžu dovoliavať práv, ktoré sú občanom Únie priznané v druhej časti Zmluvy. Na zámorské krajiny alebo územia (ZKÚ) sa však vzťahujú osobitné dojednania pre pridruženie stanovené v štvrtej časti Zmluvy (články 182 ES až 188 ES), takže sa na ne neuplatňujú všeobecné ustanovenia Zmluvy, pokiaľ sa na ne výslovne neodkazuje, a články 189 ES a 190 ES o Európskom parlamente sa v týchto krajinách a na týchto územiach neuplatňujú, z čoho vyplýva, že členské štáty nie sú povinné v týchto krajinách a na týchto územiach uskutočniť voľby do Európskeho parlamentu. Okrem toho podľa súčasného stavu práva Spoločenstva, nič nebráni tomu, aby členské štáty, dodržiavajúc právo Spoločenstva, definovali podmienky práva voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu s odkazom na kritérium bydliska na území, na ktorom sa voľby konajú. Zásade rovnosti zaobchádzania však odporuje to, aby mali vybrané kritériá za následok rozdielne zaobchádzanie so štátnymi príslušníkmi, ktorí sa nachádzajú v porovnateľných situáciách, bez toho, aby bolo takéto rozdielne zaobchádzanie objektívne odôvodnené.

Vec *i-21 Germany a Arcor* (rozsudok z 19. septembra 2006, C-392/04 a C-422/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) dal Súdnemu dvoru príležitosť nájsť bod rovnováhy medzi prednosťou práva Spoločenstva a právnou istotou v súvislosti s posudzovaním správneho aktu, ktorý je nezákonný, pretože porušuje právo Spoločenstva. Súdny dvor rozhodol, že v súlade so zásadou právnej istoty správny orgán v zásade nie je povinný zrušiť správne rozhodnutie, ktoré sa po uplynutí primeranej lehoty na podanie opravného prostriedku, alebo po vyčerpaní opravných prostriedkov stalo právoplatným. Uznal však, že túto zásadu možno obmedziť, ak sú splnené štyri podmienky: správny orgán má podľa vnútroštátneho práva právomoc zrušiť toto rozhodnutie, dotknuté rozhodnutie sa v dôsledku rozsudku vnútroštátneho súdu vydaného v poslednom stupni stalo právoplatným, uvedený

rozsudok je so zreteľom na neskoršiu judikatúru Súdneho dvora založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, ktorý bol vykonaný bez toho, aby bol Súdnemu dvoru podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, a dotknutý subjekt sa bezprostredne po tom, ako sa o uvedenej judikatúre dozvedel, obrátil na správny orgán (pozri rozsudok z 13. januára 2004, *Kühne & Heintz*, C-453/00, Zb. s. I-837). Navyše zásada ekvivalencie vyžaduje, aby sa všetky pravidlá, ktoré sa uplatňujú na opravné prostriedky, vrátane stanovených lehôt, uplatňovali bez rozdielu na opravné prostriedky založené na porušení práva Spoločenstva a opravné prostriedky založené na porušení vnútroštátneho práva. Ak je správny orgán podľa vnútroštátneho práva povinný zrušiť správne rozhodnutie, ktoré je právoplatné, ale zjavne nezlučiteľné s vnútroštátnym právom, rovnaká povinnosť musí existovať v prípade, ak je toto rozhodnutie zjavne nezlučiteľné s právom Spoločenstva. Vnútroštátny súd posúdi, či právna úprava v rozpore s právom Spoločenstva je zjavne protiprávna v zmysle príslušného vnútroštátneho práva, a ak je to tak, vyvodí z toho všetky dôsledky, ktoré pre taký prípad z vnútroštátneho práva vyplývajú.

V dvoch veciach vyvstala otázka prípustnosti žaloby o neplatnosť. Na jednej strane vec *Regione Siciliana/Komisia* (rozsudok z 2. mája 2006, C-417/04 P, Zb. s. I-3881), ktorej predmetom je odvolanie, ktorým Regione Siciliana navrhol zrušenie uznesenia Súdu prvého stupňa, ktorým bola vyhlásená za neprípustnú jeho žaloba o neplatnosť rozhodnutia Komisie o zastavení finančnej pomoci z Európskeho fondu pre regionálny rozvoj, umožnila Súdnemu dvoru vrátiť sa k pojmu „členský štát“. Súdny dvor pripomenul že žalobu regionálnej alebo miestnej entity nemožno považovať za žalobu členského štátu, pretože pojem členského štátu v zmysle článku 230 ES sa týka iba vládnych orgánov členských štátov. Rozhodol však, že na základe tohto článku regionálna alebo miestna entita v rozsahu, v akom má právnu subjektivitu, môže podľa vnútroštátneho práva podať žalobu proti rozhodnutiam, ktoré sú jej určené, a proti rozhodnutiam, ktoré sa jej priamo a osobne týkajú, hoci sú vydané formou nariadenia alebo rozhodnutia určeného inej osobe. Regionálny orgán zodpovedný za realizáciu projektu Európskeho fondu však nemôže byť považovaný za priamo dotknutý rozhodnutím Komisie adresovaným dotknutému členskému štátu a týkajúcim sa finančnej pomoci z tohto fondu. Na strane druhej vec *Reynolds Tobacco a i./Komisia* (rozsudok z 12. septembra 2006, C-131/03 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) priviedla Súdny dvor k preskúmaniu možnosti zrušenia rozhodnutia Komisie podať žalobu. Súdny dvor rozhodol, že len opatrenia s právne záväznými účinkami, ktoré môžu zasiahnuť do záujmov žalobcu tým, že podstatným spôsobom zmenia jeho právne postavenie, predstavujú akty alebo rozhodnutia, ktoré môžu byť predmetom žaloby o neplatnosť. Rozhodnutie podať návrh na súd je nevyhnutným úkonom pre získanie záväzného súdneho rozhodnutia, ale ako také neurčuje konečným spôsobom povinnosti účastníkov konania a nemení samo o sebe sporné právne postavenie. Osoby podliehajúce súdnej právomoci, ktoré sa aj napriek tomu domnievajú, že im nezákonným správaním inštitúcie bola spôsobená škoda, však nie sú zbavené prístupu k súdu, pretože ešte zostáva možnosť žaloby o náhradu škody z mimozmluvnej zodpovednosti, ak takéto správanie môže odôvodniť zodpovednosť Spoločenstva.

Vo veci *International Air Transport Association a i.* (rozsudok z 10. januára 2006, C-344/04, Zb. s. I-403) Súdny dvor v súvislosti s článkom 234 ES rozhodol, že spochybnenie platnosti aktu Spoločenstva pred vnútroštátnym súdom nestačí samo osebe na odôvodnenie predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru. Len v prípade, že sa súd, ktorého rozhodnutia je možné napadnúť opravným prostriedkom podľa vnútroštátneho práva,

domnieva, že jeden alebo viaceré dôvody neplatnosti aktu Spoločenstva uvedené účastníkmi konania, prípadne vznesené z úradnej moci, sú dôvodné, je tento súd povinný prerušiť konanie a podať Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania o posúdení platnosti.

Nakoniec v celom rade vecí bol Súdny dvor konfrontovaný s problematikou voľby právneho základu aktov Spoločenstva. Osobitnú pozornosť si zaslúži šesť vecí.

Predovšetkým poukážeme na veci *Komisia/Rada* (rozsudok z 10. januára 2006, C-94/03, Zb. s. I-1) a *Komisia/Parlament a Rada* (rozsudok z 10. januára 2006, C-178/03, Zb. s. I-107), týkajúce sa v tomto poradí rozhodnutia 2003/106⁴ a nariadenia č. 304/2003⁵. V každej z týchto vecí Súdny dvor znova potvrdil hlavné usmerňujúce zásady, ktoré už pretavil do svojej judikatúry týkajúcej sa dvojakého právneho základu. Súdny dvor jednak pripomenul, že voľba právneho základu aktu Spoločenstva sa má založiť na objektívnych skutočnostiach, ktoré môžu byť predmetom súdneho preskúmania, medzi ktoré patria najmä cieľ a obsah aktu, a jednak, že ak preskúmanie aktu Spoločenstva preukáže, že tento akt sleduje dvojaký cieľ alebo že obsahuje dve zložky, a ak jednu z nich možno označiť ako hlavnú alebo prevažujúcu, zatiaľ čo druhá z nich je iba doplňujúca, musí sa akt založiť na jedinom právnom základe, a to na tom, ktorý vyžaduje hlavný alebo prevažujúci cieľ alebo zložka, a nakoniec, ak sa výnimočne preukáže, že akt sleduje viacero cieľov zároveň alebo že obsahuje viacero zložiek, ktoré sú neoddeliteľne prepojené tak, že jedna vo vzťahu k druhej nie je druhoradá alebo nepriama, takýto akt sa musí založiť na rôznych príslušných právnych základoch, pričom Súdny dvor zdôraznil, že uplatnenie dvojakého právneho základu je vylúčené, ak sú postupy ustanovené pre jeden alebo druhý z týchto základov nezlučiteľné a/alebo ak kumulácia právnych základov môže zasiahnuť do práv Parlamentu. Uplatnením tejto judikatúry Súdny dvor v prvej veci rozhodol, že rozhodnutie 2003/106 malo byť založené na článku 133 ES a článku 175 ods. 1 ES v spojení s príslušnými ustanoveniami článku 300 ES, a preto má byť zrušené v rozsahu, v akom bolo založené výlučne na článku 175 ods. 1 ES v spojení s článkom 300 ods. 2 prvým pododsekom prvou vetou a ods. 3 prvým pododsekom ES. Rovnako v druhej veci Súdny dvor rozhodol, že nariadenie č. 304/2003 malo byť založené na článku 133 ES a článku 175 ods. 1 ES, a preto má byť zrušené z dôvodu, že bolo založené výlučne na článku 175 ods. 1 ES.

Štyri ďalšie veci majú spoločné to, že sa týkajú podmienok uplatnenia článku 95 ES ako právneho základu.

Vo veci *Parlament/Rada* (rozsudok z 2. mája 2006, C-436/03, Zb. s. I-3733) Súdny dvor pripomenul svoju judikatúru, podľa ktorej článok 95 ES splnomocňuje zákonodarcu Spoločenstva, aby prijal opatrenia na zlepšenie podmienok vytvárania a fungovania vnútorného trhu, pričom tieto opatrenia musia skutočne sledovať uvedený cieľ tým, že prispievajú k odstráneniu prekážok hospodárskych slobôd zaručených Zmluvou, medzi

⁴ Rozhodnutie Rady 2003/106/ES z 19. decembra 2002 o schválení, v mene Európskeho spoločenstva, Rotterdamského dohovoru o udeľovaní predbežného súhlasu po predchádzajúcom oznámení pre určité nebezpečné chemikálie a prípravky na ochranu rastlín v medzinárodnom obchode (Ú. v. EÚ L 63, 2003, s. 27; Mim. vyd. 11/046 s. 91).

⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 304/2003 z 28. januára 2003 o vývoze a dovoze nebezpečných chemikálií (Ú. v. EÚ L 63, 2003, s. 1; Mim. vyd. 11/0 46, s. 65).

ktoré patrí aj sloboda usadiť sa alebo tiež opatrenia s cieľom zamedziť vzniku prekážok obchodu vyplývajúcich z rôzneho vývoja vnútroštátnych právnych predpisov, pod podmienkou, že vznik prekážok musí byť pravdepodobný a cieľom dotknutého opatrenia musí byť zamedzenie ich vzniku. V tomto zmysle Súdny dvor v uvedenej veci rozhodol, že článok 95 ES nemôže predstavovať vhodný právny základ pre prijatie nariadenia č. 1435/2003⁶ a že bolo správne prijaté na základe článku 308 ES. Ďalej, takisto uplatnením tejto judikatúry Súdny dvor vo veci *Spojené kráľovstvo/Parlament a Rada* (rozsudok z 2. mája 2006, C-217/04, Zb. s. I-3771) rozhodol, že nariadenie č. 460/2004⁷ sa správne zakladalo na článku 95 ES. Okrem toho v spojených veciach *Parlament/Rada a Komisia* (rozsudok z 30. mája 2006, C-317/04 a C-318/04, Zb. s. I-4721) Súdny dvor naopak rozhodol, že rozhodnutie 2004/496⁸ nemohlo byť platne prijaté na základe článku 95 ES, v spojení s článkom 25 smernice 95/46⁹, keďže dohoda, ktorá bola predmetom tohto rozhodnutia mala za cieľ spracovanie údajov, ktoré, pokiaľ sa týkajú verejnej bezpečnosti a činností štátu v oblastiach trestného práva, sú vylúčené z pôsobnosti smernice 95/46 podľa jej článku 3 ods. 2 prvej zarážky. Napokon vo veci *Nemecko/Parlament a Rada* (rozsudok z 12. decembra 2006, C-380/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor pripomenul, že ak sú podmienky na použitie článku 95 ES ako právneho základu splnené, zákonodarcovi Spoločenstva nemožno zabrániť v tom, aby sa o tento právny základ opieral, vzhľadom na to, že ochrana verejného zdravia je rozhodujúcim činiteľom pri rozhodovaní; aj na základe tejto judikatúry Súdny dvor naposledy rozhodol, že zákonodarca Spoločenstva prijatím článkov 3 a 4 smernice 2003/33¹⁰ len na základe článku 95 ES neporušil ustanovenia článku 152 ods. 4 písm. c) ES a že žaloba podaná proti týmto ustanoveniam Spolkovou republikou Nemecko musí byť zamietnutá.

Európske občianstvo

V tejto oblasti si okrem vecí týkajúcich sa volieb zástupcov do Európskeho parlamentu uvedených vyššie, zasluhujú pozornosť dve veci.

Vo veci *De Cuyper* (rozsudok z 18. júla 2006, C-406/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor preskúmal súlad belgickej právnej úpravy v oblasti nezamestnanosti so slobodou pohybu a pobytu občanov Európskej únie, ktorú zaručuje článok 18 ES. Belgická právna

⁶ Nariadenie Rady (ES) č. 1435/2003 z 22. júla 2003 o stanovách Európskeho družstva (SCE) (Ú. v. EÚ L 207, 2003, s. 1; Mim. vyd. 17/001 s. 280).

⁷ Nariadenie (ES) č. 460/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 10. marca 2004 o zriadení Európskej agentúry pre bezpečnosť sietí a informácií (Ú. v. EÚ L 77, 2004, s. 1, Mim. vyd. 01/005 s. 35).

⁸ Rozhodnutie Rady 2004/496/ES zo 17. mája 2004 o uzavretí dohody medzi Európskym spoločenstvom a Spojenými štátmi americkými o spracovaní a postúpení údajov PNR leteckými dopravcami Úradu pre colnú správu a ochranu hraníc Ministerstva vnútornej bezpečnosti Spojených štátov amerických (Ú. v. EÚ L 183, s. 83 a korigendum Ú. v. EÚ L 255, 2005, s. 168).

⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 1995, s. 31; Mim. vyd. 13/015 s. 355), v znení zmien a doplnení.

¹⁰ Smernica 2003/33/ES Európskeho parlamentu a Rady z 26. mája 2003 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa reklamy a sponzorstva tabakových výrobkov (Ú. v. EÚ L 152, 2003, s. 16; Mim. vyd. 15/007 s. 460).

úprava stanovuje pre nezamestnané osoby staršie ako 50 rokov podmienku bydliska, hoci tieto osoby viac nie sú povinné byť k dispozícii na trhu práce. Súdny dvor predovšetkým pripomenul, že právo občanov Únie na pobyt nie je nepodmienené, ale priznáva sa len s výhradou rešpektovania obmedzení a podmienok stanovených v Zmluve a v jej vykonávacích právnych predpisoch. Súdny dvor konštatoval, že belgická právna úprava znevýhodňuje niektorých štátnych príslušníkov len z toho dôvodu, že realizovali svoju slobodu pohybu a pobytu a predstavuje preto obmedzenie slobôd, ktoré sú priznané v článku 18 ES. Súdny dvor však uznal, že toto obmedzenie je odôvodnené objektívnymi hľadiskami všeobecného záujmu, ktoré sú nezávislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb. Súdny dvor preto konštatoval, že podmienka bydliska zodpovedá potrebe kontrolovať pracovné a rodinné pomery nezamestnaných a pritom umožňuje kontrolným útvarom overovať, či sa pomery poberateľa dávky v nezamestnanosti nezmenili tak, že by to mohlo mať vplyv na priznanú dávku. Súdny dvor tiež poznamenal, že špecifické znaky kontroly v oblasti nezamestnanosti odôvodňujú zavedenie prísnejších mechanizmov ako pri iných dávkach a mierenejšie opatrenia, ako napríklad predloženie dokumentov alebo potvrdení, by kontrolu obrali o jej nepredvídateľný charakter, čím by sa stala menej účinnou.

Súlad podmienky bydliska s článkom 18 ES bol tiež predmetom veci *Tas-Hagen a Tas* (rozsudok z 26. októbra 2006, C-192/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) týkajúcej sa právnej úpravy priznania dávok civilným obetiam vojny, vyžadujúcej, aby dotknutá osoba mala bydlisko na území štátu v čase podania žiadosti.

Súdny dvor predovšetkým skúmal, či táto problematika spadá do pôsobnosti článku 18 ES. V tejto súvislosti uviedol, že v aktuálnom stave vývoja práva Spoločenstva spadá dávka týkajúca sa odškodnenia civilných obetí vojny do právomoci členských štátov, pričom tieto musia uvedenú právomoc vykonávať pri súčasnom dodržiavaní práva Spoločenstva. V prípade takejto právnej úpravy môže výkon práva na voľný pohyb a pobyt upravený v článku 18 ES ovplyvniť možnosť získať dávku, z čoho vyplýva, že podobnú situáciu nemožno považovať za takú, ktorá nijak nesúvisí s právom Spoločenstva. Pokiaľ ide o prípustnosť podmienky bydliska, Súdny dvor konštatoval, že môže odrádzať od výkonu slobôd priznaných v článku 18 ES, a preto predstavuje obmedzenie týchto slobôd. Uviedol, že toto obmedzenie nepochybne môže byť v zásade odôvodnené snahou obmedziť povinnosť solidarity vo vzťahu k civilným obetiam vojny výlučne na osoby, ktoré mali väzbu na obyvateľstvo dotknutého štátu počas vojny a po nej a podmienka bydliska takto svedčí o intenzite väzieb týchto osôb na spoločnosť. Zdôrazňujúc však širokú mieru voľnej úvahy členských štátov vo vzťahu k dávkam, ktoré nie sú upravené právom Spoločenstva, Súdny dvor usúdil, že kritérium bydliska nemôže predstavovať dostatočne určujúci ukazovateľ tejto väzby, ak môže viesť k rozdielnym výsledkom pre osoby usadené v zahraničí, ktorých stupeň integrácie je v každom ohľade porovnateľný. Kritérium bydliska, ktoré sa vzťahuje výlučne na čas podania žiadosti, nie je dostatočne určujúcim kritériom intenzity väzieb žiadateľa na spoločnosť, ktorá mu preukazuje svoju solidaritu, a preto nerešpektuje zásadu proporcionality.

Voľný pohyb tovaru

V spojených veciach *Sfakianakis* (rozsudok z 9. februára 2006, C-23/04 až C-25/04, Zb. s. I-1265) Súdny dvor uskutočnil výklad Európskej dohody o pridružení medzi Európskymi

spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Maďarskou republikou na strane druhej, a presnejšie článku 31 ods. 2 a článku 32 protokolu č. 4 tejto dohody¹¹, na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom gréckym súdom, ktorý riešil spor týkajúci sa dovozu automobilov pochádzajúcich z Maďarska do Grécka v rámci preferenčného režimu uvedenej dohody

Rozhodol, že článok 31 ods. 2 a článok 32 protokolu č. 4 tejto dohody, v znení zmien a doplnení rozhodnutia Asociačnej rady medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Maďarskou republikou na strane druhej č. 3/96, sa majú vykladať v tom zmysle, že colné orgány dovážajúceho štátu sú povinné prihladiť na súdne rozhodnutia vydané vo vyvážajúcom štáte v súvislosti so žalobami podanými proti výsledkom kontroly platnosti certifikátov o pohybe tovarov vykonanej colnými orgánmi vyvážajúceho štátu, akonáhle boli informované o existencii týchto žalôb a obsahu týchto rozhodnutí, a to nezávisle od skutočnosti, či kontrola platnosti certifikátov o pohybe bola alebo nebola vykonaná na žiadosť colných orgánov dovážajúceho štátu. V týchto spojených veciach Súdny dvor rozhodol, že potrebnému účinku zrušenia cla ustanoveného v uvedenej dohode odporujú tiež správne rozhodnutia ukladajúce zaplatenie cla zvýšeného o dane a pokuty, ktoré boli prijaté colnými orgánmi dovážajúceho štátu pred tým, ako im bol oznámený konečný výsledok žalôb podaných proti záverom následnej kontroly, pričom rozhodnutia orgánov vyvážajúceho štátu, ktorými sa na začiatku vydali certifikáty o pohybe tovaru, neboli odvolané ani zrušené.

Polnohospodárstvo

Pokiaľ ide o Spoločnú poľnohospodársku politiku, poukážeme na vec *Španielsko/Rada* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-310/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorej bola na Súdny dvor podaná Španielskym kráľovstvom žaloba o neplatnosť proti novému režimu podpory Spoločenstva pre bavlnu zavedenému nariadením č. 864/2004¹², ktoré zmenilo a doplnilo nariadenie č. 1782/2003¹³, implementujúce reformy Mac Sharry. Spomedzi viacerých žalobných dôvodov Španielskeho kráľovstva Súdny dvor prijal dôvodnosť žalobného dôvodu založeného na porušení zásady proporcionality. Rozhodol, že Rada, ktorá je autorom nariadenia č. 864/2004, nepreukázala, že nový systém pomoci na bavlnu zavedený týmto nariadením bol prijatý na základe skutočného výkonu jej voľnej úvahy predpokladajúcej podľa Súdneho dvora zohľadnenie všetkých relevantných skutočností

¹¹ Európska dohoda o pridružení medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Maďarskou republikou na strane druhej, uzavretej a schválenej rozhodnutím Rady a Komisie z 13. decembra 1993 [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 347, s. 21).

¹² Nariadenie Rady (ES) č. 864/2004 z 29. apríla 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1782/2003 ustanovujúce spoločné pravidlá pre schémy priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a určité podporné schémy pre poľnohospodárov a ktorým sa spomínané nariadenie upravuje z dôvodu prístupia Českej republiky, Estónska, Cypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Poľska, Slovinska a Slovenska do Európskej únie (Ú. v. EÚ L 161, s. 48; Mim. vyd. 03/045, s. 136).

¹³ Nariadenie Rady (ES) č. 1782/2003 z 29. septembra 2003, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá režimov priamej podpory v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky a ktorým sa zavádzajú niektoré režimy podpory pre poľnohospodárov a ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 2019/93, (ES) č. 1452/2001, (ES) č. 1453/2001, (ES) č. 1454/2001, (ES) č. 1868/94, (ES) č. 1251/1999, (ES) č. 1254/1999, (ES) č. 1673/2000, (EHS) č. 2358/71 a (ES) č. 2529/2001 (Ú. v. EÚ L 270, s. 1; Mim. vyd. 03/040, s. 269).

a okolností prejednávanej veci, a osobitne mzdových nákladov a potenciálnych účinkov reformy režimu pomoci na bavlnu na hospodársku situáciu podnikov odzrňujúcich bavlnu. Súdny dvor sa preto domnieva, že informácie, ktoré mu boli predložené mu nedovoľujú zistiť, či zákonodarca Spoločenstva mohol bez toho, aby prekročil širokú mieru voľnej úvahy, ktorú má v tejto veci k dispozícii, dospieť k záveru, že stanovenie osobitnej pomoci na bavlnu v rozsahu 35 % celkovej pomoci existujúcej v predchádzajúcom režime pomoci postačuje na zabezpečenie cieľa uvedeného v odôvodnení č. 5 nariadenia č. 864/2004, ktorým je zabezpečenie rentability, a teda pokračovanie v pestovaní tejto plodiny, pričom tento cieľ zodpovedá cieľu uvedenému v odseku 2 protokolu č. 4, ktorý je prílohou Aktu o pristúpení Helénskej republiky. Súdny dvor preto zrušil článok 1, bod 20 nariadenia č. 864/2004, ktorý upravil kapitolu 10 a hlavu IV nariadenia č. 1782/2003. Účinky uvedeného zrušenia však odložil až do prijatia nového nariadenia v primeranej lehote.

Voľný pohyb osôb, služieb a kapitálu

V tejto širokej oblasti je potrebné rozdeliť významné veci podľa tém.

Súdny dvor musel predovšetkým pripomenúť hranice uplatnenia ustanovení o slobode pohybu, ktoré sa nepoužijú na výhradne vnútorné situácie na jednej strane a na zneužitie práva na strane druhej. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že na situáciu, v rámci ktorej sa všetky jej prvky sústreďujú vo vnútri jedného členského štátu sa ustanovenia o slobode pohybu nevzťahujú. V tomto rámci bol Súdny dvor opakovane požiadaný, aby preskúmal či usadenie sa daňovníka, ktorý je štátnym príslušníkom v rámci Spoločenstva na území iného členského štátu, ako je štát, v ktorom vykonáva svoje hospodárske činnosti, predstavuje vonkajší prvok, ktorý postačuje na to, aby sa dovoľával práv vyplývajúcich z voľného pohybu osôb, služieb a kapitálu. Za rok 2006 si v tejto súvislosti zasluhujú osobitnú pozornosť dve veci : vec *Ritter-Coulais* (rozsudok z 21. februára 2006, C-152/03, Zb. s. I-1711) a vec *N* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-470/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke).

Vo veci *Ritter-Coulais*, už citovanej, sa spor predložený vnútroštátnemu súdu týkal páru nemeckých štátnych príslušníkov, ktorí vykonávali pracovnú činnosť v Nemecku, kde podliehali daňovej povinnosti, ale bydlisko mali vo Francúzsku. Súdny dvor na otázku, či sa títo nemeckí štátni príslušníci môžu dovoľávať ustanovení o voľnom pohybe pracovníkov s cieľom získať zohľadnenie strát z príjmov vyplývajúcich z užívania domu pre vlastné potreby, ktorého sú majiteľmi a v ktorom bývajú vo Francúzsku, odpovedal, že situácia manželov *Ritter-Coulais* pracujúcich v inom členskom štáte ako štáte, v ktorom majú skutočné bydlisko, spadá do pôsobnosti článku 39 Zmluvy.

Vo veci *N*, už citovanej, boli podmetom sporu ustanovenia holandského daňového práva, podľa ktorých bol odchod zo štátneho územia považovaný za vzdanie sa obchodných podielov, z ktorého vyplýva zaplatenie dane z výnosov v tom čase. Skutkovým základom sporu vo veci samej bola situácia holandského štátneho príslušníka, ktorý bol rezidentom v Holandsku, a to až do presunutia jeho bydliska do Spojeného kráľovstva, kde dlho nevykonával žiadnu hospodársku činnosť. Súdny dvor na otázku, či sa holandský štátny príslušník, ktorý vlastní všetky akcie troch spoločností založených podľa holandského práva môže proti holandskému daňovému úradu dovoľávať ustanovení o slobode usadiť sa za účelom spochybnenia uplatnenia spornej právnej úpravy v jeho prípade, odpovedal,

poukazujúc pritom na svoj rozsudok *Ritter-Coulais*, už citovaný, že, od chvíle presunutia jeho bydliska spadala situácia pána N do pôsobnosti článku 43 ES.

Pokiaľ ide o zneužívanie práva, vnútroštátny súd požiadal Súdny dvor o odpoveď na otázku, či skutočnosť, že spoločnosť so sídlom v členskom štáte založí a investuje do spoločnosti v inom členskom štáte výlučne s cieľom využitia výhodnejšieho daňového režimu platného v tomto členskom štáte predstavuje zneužitie slobody usadiť sa. Súdny dvor na otázku odpovedal negatívne v rozsudku *Cadbury Schweppes a Cadbury Schweppes Overseas* (rozsudok z 12. septembra 2006, C-196/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke). Okolnosť, že spoločnosť bola založená v členskom štáte s priznaným cieľom využitia výhodnejšej právnej úpravy sama osebe nestačí pre vyvodenie záveru o zneužití a teda pre odôvodnenie vnútroštátneho opatrenia, ktoré obmedzuje slobodu usadiť sa. Takéto opatrenie by bolo opodstatnené, ak by jeho cieľom bolo zabránenie vytvorenia čisto umelých konštrukcií zbavených hospodárskej reality a určených na vyhnutie sa riadne splatnej dane zo zisku dosiahnutého na základe činností vykonaných na vnútroštátnom území.

Rozsah uplatnenia ustanovení o slobode pohybu teda nie je neobmedzený, a to isté platí to aj právomoci členských štátov v oblasti priamych daní; Súdny dvor mal viackrát v tejto súvislosti príležitosť obohatiť svoju už tak rozsiahlu judikatúru.

Na základe spoločného režimu vyvodeného z judikatúry Súdneho dvora je zakázaná nielen zjavná diskriminácia na základe štátnej príslušnosti, ale aj všetky skryté formy diskriminácie (alebo nepriama diskriminácia), pri ktorých uplatňovanie zdanlivo neutrálnych kritérií vedie v skutočnosti k rovnakému výsledku. Označenie rozdielneho zaobchádzania za diskrimináciu však predpokladá úmysel uplatňovať rozdielne pravidlá na porovnateľné situácie alebo rovnaké pravidlá na rozdielne situácie. Za predpokladu, že sa preukáže nepriama diskriminácia, existuje možnosť jej odôvodnenia z naliehavých dôvodov verejného záujmu a pod podmienkou dodržania zásady proporcionality.

Niektoré z vnútroštátnych daňových opatrení, skúmaných Súdnym dvorom, boli považované za zlučiteľné, iné za nezlučiteľné s právom Spoločenstva.

Vnútroštátne opatrenia, pri ktorých bolo uznané, že sú v súlade s právom Spoločenstva zahŕňajú opatrenia uplatňované bez rozdielu na objektívne porovnateľné situácie. O takúto situáciu išlo vo veci *van Hilten-van der Heijden* (rozsudok z 23. februára 2006, C-513/03, Zb. s. I-1957), ktorá sa týkala vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorej je dedičstvo štátneho príslušníka, ktorý zomrel desať rokov potom, ako presunul svoje bydlisko do zahraničia, zdaňované, ako keby k tomuto presunutiu nedošlo, odhliadnuc od daňových úľav v súvislosti s daňami z dedičstva uplatňovanými inými členskými štátmi. Súdny dvor konštatoval, že stanovením rovnakých podmienok zdanenia pre štátnych príslušníkov, ktorí presunuli svoje bydlisko do cudziny, a pre štátnych príslušníkov, ktorí zostali v predmetnom členskom štáte, takáto právna úprava nemôže odrádzať od prúdovania investícií z alebo do tohto štátu ani znížiť hodnotu dedičstva štátnych príslušníkov, ktorí presunuli svoje bydlisko do zahraničia. Pokiaľ ide o rozdielne zaobchádzanie, ktoré existuje medzi štátnymi príslušníkmi s bydliskom v predmetnom členskom štáte a štátnymi príslušníkmi s bydliskom v iných členských štátoch, nemožno ho považovať za diskrimináciu zakázanú na základe článku 56 ES, pretože vyplýva z právomoci členských štátov definovať kritériá rozdelenia daňových právomocí. O rovnakú situáciu išlo aj vo veci *Kerckhaert*

a *Morres* (rozsudok zo 14. novembra 2006, C-513/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) týkajúcej sa daňovej právnej úpravy, ktorá rovnakou sadzbou zdaňuje dividendy z akcií spoločností so sídlom na vnútroštátnom území a dividendy z akcií spoločností so sídlom na území iného členského štátu, a to bez ohľadu na zrážkovú daň uplatňovanú v tomto inom členskom štáte z dôvodu dane z príjmu. V súvislosti s daňovou úpravou štátu bydliska, Súdny dvor konštatoval, že postavenie akcionára prijímajúceho dividendy nie je nevyhnutne odlišné len z toho dôvodu, že ich prijíma od spoločnosti so sídlom v inom členskom štáte, ktorý v rámci výkonu svojej daňovej právomoci podriaďuje tieto dividendy zrážkovej dani. Táto právna úprava preto nie je v rozpore s článkom 56 ES. Poľutovaniahodné dôsledky v súvislosti s dvojitém zdanením, ktoré prináša takáto právna úprava, vyplývajú z paralelného výkonu daňových právomocí dvoma členskými štátmi. Prináleží im teda, aby tieto dôsledky napravili najmä uplatnením kritérií pre rozdelenie právomocí používané v medzinárodnej daňovej praxi.

Medzi vnútroštátne opatrenia, ktoré sa považujú za zlučiteľné s právom Spoločenstva, ďalej patria opatrenia, ktoré napriek tomu, že na objektívne porovnateľné situácie uplatňujú rozličné zaobchádzanie, sa v konečnom dôsledku ukážu ako neutrálne vo svetle sledovaného cieľa. Vec *Test Claimants in the FII Group Litigation* (rozsudok z 12. decembra 2006, C-446/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) ponúka vhodnú ilustráciu takejto situácie. V rámci všeobecnej právnej úpravy určenej na zamedzenie alebo obmedzenie reťazového alebo dvojitého hospodárskeho zdanenia (dvojité zdanenie rovnakého príjmu u dvoch rozdielnych daňovníkov) Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska prijalo na výpočet dane splatnej spoločnosťami rezidentmi dva rozdielne systémy zdanenia dividend podľa ich vnútroštátneho alebo zahraničného pôvodu. Kým pre dividendy získané spoločnosťami rezidentmi od spoločností, ktoré sú tiež rezidentmi platil systém oslobodenia, pre dividendy získané spoločnosťami rezidentmi od spoločností nerezidentov platil systém zápočtu. V súvislosti s takouto právnou úpravou Súdny dvor uviedol, že situácia akcionára, ktorý je spoločnosťou, prijímajúceho dividendy zahraničného pôvodu, je porovnateľná so situáciou akcionára, ktorý je spoločnosťou, prijímajúceho dividendy vnútroštátneho pôvodu, keďže v zásade môžu byť v obidvoch prípadoch dosiahnuté zisky predmetom reťazového zdanenia. Ak sa toto rozdielne zaobchádzanie neukáže byť nevýhodným v prípade dividend zahraničného pôvodu, čo musia preskúmať vnútroštátne súdy, nejde o rozdielne zaobchádzanie v rozpore s článkami 43 ES a 56 ES.

Inými opatreniami, ktoré sa považujú za zlučiteľné s právom Spoločenstva, sú opatrenia, ktoré neporovnateľné situácie upravujú rozdielnym spôsobom. O takýto prípad išlo vo veci *Test Claimants in Class IV of the Act Group Litigation* (rozsudok z 12. decembra 2006, C-374/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) týkajúcej sa iného aspektu právnej úpravy Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska určenej na zamedzenie alebo obmedzenie reťazového alebo dvojitého hospodárskeho zdanenia. Sporné opatrenia sa tento raz týkali režimu zdanenia dividend rozdeľovaných spoločnosťami rezidentmi. Kým spoločnosti rezidentovi prijímajúcej dividendy od inej spoločnosti rezidenta bol poskytnutý daňový úver, spoločnosť nerezident prijímajúca takéto dividendy nemohla uvedený úver získať. Súdny dvor však potvrdil, že takýto rozdiel v daňovom zaobchádzaní medzi spoločnosťami rezidentmi a nerezidentmi nie je diskriminačný. Hoci situácia akcionárov rezidentov, ktorí prijímajú dividendy vnútroštátneho pôvodu, sa musí považovať za porovnateľnú so situáciou akcionárov rezidentov, ktorí prijímajú dividendy zo zahraničného zdroja (rozsudok *Test Claimants in the FII Group Litigation*, už citovaný), nie je tomu tak nevyhnutne – pokiaľ

ide o uplatnenie daňovej právnej úpravy členského štátu, ktorého rezidentom je spoločnosť rozdeľujúca zisk – v situáciách, v ktorých sa nachádzajú akcionári prijímajúci dividendy, ktorí sú rezidentmi tohto členského štátu, a akcionári prijímajúci dividendy, ktorí sú rezidentmi iného členského štátu. Ak totiž spoločnosť rozdeľujúca zisk a akcionár prijímajúci dividendy nie sú rezidentmi toho istého členského štátu, členský štát, ktorého rezidentom je spoločnosť rozdeľujúca zisk, t. j. členský štát zdroja ziskov, sa nenachádza v rovnakej situácii, pokiaľ ide o zamedzenie alebo obmedzenie reťazového a dvojitého hospodárskeho zdanenia, ako členský štát, ktorého rezidentom je akcionár prijímajúci dividendy. Rozdielne zaobchádzanie medzi spoločnosťami rezidentmi a spoločnosťami nerezidentmi teda v podobnom prípade nie je zakázané článkami 43 ES a 56 ES.

Súlad s právom Spoločenstva bol napokon uznaný v prípade vnútroštátnych opatrení, ktoré zakladajú rozdielne zaobchádzanie, ale toto je odôvodnené naliehavými dôvodmi verejného záujmu ako je tomu vo veci *FKP Scorpio Konzertproduktionen* (rozsudok z 3. októbra 2006, C-290/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke). Spor vo veci samej sa týkal vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorej sa postup vykonania zrážky dane pri zdroji uplatní na odmeňovanie poskytovateľov služieb, ktorí nie sú rezidentmi členského štátu, v ktorom sa služby poskytujú, hoci odmena platená poskytovateľom služieb, ktorí sú rezidentmi, zrážke nepodlieha. Povinnosť prijímateľa služieb pristúpiť k tejto zrážke pod hrozbou vzniku jeho zodpovednosti Súdny dvor označil ako prekážku slobodného poskytovania služieb. Rozhodol však, že takáto právna úprava je odôvodnená potrebou zabezpečenia účinnosti vyberania daní z príjmu osôb usadených mimo členského štátu zdanenia a predstavuje primeraný prostriedok na dosiahnutie sledovaného cieľa.

Medzi opatrenia, ktoré sa nepovažujú za zlučiteľné s právom Spoločenstva patria v prvom rade opatrenia, ktoré sa napriek naliehavým dôvodom verejného záujmu ukážu byť neprimerané vo vzťahu k cieľu, ktorý sledujú. Príklad takejto situácie nájdeme vo veci N, už citovanej. Daňovník, majiteľ obchodného podielu, ktorý sa stal len z dôvodu presunu svojho bydliska do zahraničia osobou zodpovednou za zaplatenie dane zo zatiaľ nedosiahnutých výnosov, hoci ak by mal naďalej bydlisko na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, zdaniteľné by boli iba jeho skutočne dosiahnuté výnosy, je odradený od uplatnenia svojho práva na slobodný pohyb. Je pravdou, že sporné vnútroštátne ustanovenia sledujú cieľ všeobecného záujmu, keďže na základe zásady teritoriality zabezpečujú rozdelenie daňovej právomoci medzi členské štáty a zabraňujú tak situáciám dvojitého právneho zdanenia (dvojitého zdanenia rovnakého príjmu u rovnakého daňovníka). Povinnosť zabezpečiť záruku s cieľom získať odklad zaplatenia riadne splatnej dane, ako aj nemožnosť uplatniť zníženie hodnoty po presunutí bydliska však spôsobujú, že sporný daňový režim je neprimeraný vo vzťahu k cieľu, ktorý sleduje.

Medzi opatrenia, ktoré sa nepovažujú za zlučiteľné s právom Spoločenstva, patria aj opatrenia, ktoré upravujú rozdielnym spôsobom porovnateľné situácie. Vo veci *Ritter-Coulais*, už citovanej, Súdny dvor považoval za opatrenie, ktoré predstavuje prekážku právnu úpravu neumožňujúcu fyzickým osobám, ktoré poberajú príjmy zo závislej činnosti v jednom členskom štáte a podliehajú v ňom neobmedzenej daňovej povinnosti, aby na účely stanovenia daňovej sadzby pre príjmy v tomto členskom štáte požiadali o zohľadnenie strát z príjmov vyplývajúcich z užívania domu pre vlastné potreby, nachádzajúceho sa v inom členskom štáte, ktorý vlastní a používajú ho ako svoje hlavné bydlisko, hoci príjmy z prenájmu nehnuteľností by boli zohľadnené. Hoci táto právna úprava neupravuje priamo

práva nerezidentov, sú to práve oni, ktorí častejšie ako rezidenti vlastnia domy nachádzajúce sa mimo vnútroštátneho územia a sú to tiež najčastejšie štátni príslušníci iných členských štátov. Zaobchádzanie, ktoré sa na nich vzťahuje, je preto v rozpore s článkom 39 ES.

Vo veci *Centro di Musicologia Walter Stauffer* (rozsudok zo 14. septembra 2006, C-386/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), bola Súdnemu dvoru položená otázka, či členský štát môže zaobchádzať s nadáciou nerezidentom, ktorá spĺňa podmienky tohto štátu v súvislosti s uznaním verejnej prospešnosti, menej priaznivo ako sa nadáciou rezidentom rovnakého typu. Hoci článok 58 ES umožňuje členským štátom uplatniť na daňovníkov nerezidentov iné daňové zaobchádzanie, Súdny dvor pripomína, že tento článok zakazuje opatrenia predstavujúce prostriedok pre svojvoľnú diskrimináciu alebo skryté obmedzovanie voľného pohybu kapitálu. Za týchto podmienok je rozdiel v zaobchádzaní medzi nadáciami s neobmedzenou daňovou povinnosťou – čo je prípad nadácií rezidentov – a nadáciami s obmedzenou daňovou povinnosťou – čo je prípad nadácií nerezidentov – prípustný len ak sa týka situácií, ktoré nie sú objektívne porovnateľné, alebo je odôvodnený naliehavým dôvodom verejného záujmu. V tejto súvislosti sa zahraničné nadácie, ktoré ich členský štát pôvodu uznáva za verejne prospešné, ktoré spĺňajú podmienky stanovené na tento účel právnou úpravou iného členského štátu a ktorých účelom je podpora tých istých záujmov spoločnosti, ako sú záujmy presadzované v tomto inom členskom štáte, nachádzajú v porovnateľnej situácii, ako je situácia nadácií rezidentov rovnakého druhu. Keďže nepriaznivé zaobchádzanie nadácií nerezidentov nie je odôvodnené, je v rozpore s právom Spoločenstva.

Vo veci *FKP Scorpio Konzertproduktionen*, už citovanej, bol Súdny dvor znova konfrontovaný s otázkou odpočítateľnosti prevádzkových nákladov vynaložených poskytovateľom služieb nerezidentom. Pokiaľ ide o prevádzkové náklady priamo súvisiace s hospodárskou činnosťou, z ktorej vznikli zdaniteľné príjmy, nachádzajú sa rezidenti aj nerezidenti v porovnateľných situáciách. Súdny dvor už v rozsudku *Gerritse* (rozsudok z 12. júna 2003, C-234/01, Zb. s. I-5933) rozhodol, že pri vnútroštátnej právnej úprave, ktorá nerezidentom odmieta odpočet prevádzkových nákladov priznaný rezidentom existuje riziko jej fungovania hlavne na úkor štátnych príslušníkov iných členských štátov a táto úprava preto predstavuje nepriamu diskrimináciu v rozpore so Zmluvou. Súdny dvor v tomto rozsudku rozhodol, že vnútroštátna právna úprava neumožňujúca zohľadnenie prevádzkových nákladov v rámci samotného konania o zrážkach dane pri zdroji, ale len v rámci následného konania o vrátení dane, je tiež v rozpore so Zmluvou.

Napokon vo veci *Turpeinen* (rozsudok z 9. novembra 2006, C-520/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor konštatoval, že právna úprava členského štátu, podľa ktorej starobný dôchodok vyplácaný inštitúciou tohto štátu nerezidentovi je v určitých prípadoch zdaňovaný vo vyššej miere ako v prípade dôchodku vyplácaného rezidentovi, ak tento dôchodok predstavuje celý alebo takmer celý príjem nerezidenta, je v rozpore s článkom 18 ES. V podobnom prípade je situácia daňovníka nerezidenta, pokiaľ ide o daň z príjmov, objektívne porovnateľná so situáciou daňovníka rezidenta.

Okrem toho, v súvislosti so slobodou usadiť sa, Súdny dvor v dvoch paralelných veciach, z ktorých jedna vyplynula z prejudiciálnej otázky (*Wilson*, C-506/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) a druhá zo žaloby o nesplnenie povinnosti (*Komisija/Luxembursko*, C-193/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), rozhodol, že ustanovenia luxemburskej právnej úpravy,

podmieňujúce registráciu advokáta, ktorý svoju profesijnú kvalifikáciu získal v inom členskom štáte, predchádzajúcou kontrolou jeho znalosti troch oficiálnych jazykov štátu, sú v rozpore so smernicou o výkone právnického povolania na základe profesijného titulu domovskej krajiny.¹⁴ Súdny dvor upresnil, že predloženie osvedčenia, ktoré potvrdzuje registráciu v domovskom členskom štáte v súlade s článkom 3 tejto smernice predstavuje jedinou podmienku, ktorej sa má podriadiť registrácia v hostiteľskom členskom štáte, umožňujúca dotknutej osobe vykonávať v ňom činnosť na základe profesijného titulu jej domovskej krajiny. Súdny dvor v tejto súvislosti zdôraznil, že neexistencia systému predbežnej kontroly znalostí v rámci smernice je sprevádzaná skupinou pravidiel zabezpečujúcich ochranu osôb podliehajúcich súdnej právomoci a riadny výkon spravodlivosti, najmä povinnosťou advokáta vykonávať činnosť na základe profesijného titulu jeho domovskej krajiny a etickou povinnosťou neprijímať prípady, ktoré idú nad rámec jeho schopností, napríklad z dôvodu chýbajúcich jazykových znalostí. Vo veci *Wilson* Súdny dvor okrem iného rozhodol, že luxemburský zákon, podľa ktorého proti rozhodnutiam o zamietnutí registrácie musí byť možné podať opravný prostriedok na súdny orgán v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho právneho poriadku, nie je v súlade s článkom 9 uvedenej smernice. Súdny dvor usúdil, že nebola zabezpečená dostatočná záruka nestrannosti, keďže rozhodnutia o zamietnutí registrácie v prejednávanej veci podliehali kontrole orgánom zloženým výlučne – na prvom stupni – alebo zväčša – v odvolacom konaní – z advokátov dotknutého členského štátu a kasačná sťažnosť umožňuje len súdne overenie právneho, a nie skutkového stavu.

Napokon, pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb Súdny dvor vo veci *Fidium Finanz* (rozsudok z 3. októbra 2006, C-452/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) rozhodol, že vnútroštátna právna úprava, vyžadujúca na výkon činnosti poskytovania úverov na území daného štátu spoločnosťou usadenou v treťom štáte predchádzajúce povolenie, a podmieňujúca vydanie tohto povolenia existenciou ústredia alebo pobočky tejto spoločnosti na vnútroštátnom území, je v súlade s právom Spoločenstva. Keďže spoločnosť so sídlom v treťom štáte sa nemôže, na rozdiel od voľného pohybu kapitálu, dovoľávať slobodného poskytovania služieb, Súdny dvor sa snažil určiť, na ktorú z týchto základných slobôd sa viaže predmetná činnosť. V tejto súvislosti konštatoval, že v zásade spadá do pôsobnosti jednej i druhej. S odvolaním sa na niekoľko precedensov Súdny dvor konštatoval, že v podobnom prípade je potrebné skúmať, do akej miery je ovplyvnený výkon týchto slobôd a či za okolností, aké sú vo veci samej, je jedna z nich úplne sekundárna vo vzťahu k druhej a možno ju k nej priradiť. Ak je tomu tak, preskúmanie dotknutého opatrenia sa v zásade uskutočňuje len vo vzťahu k jednej z týchto dvoch slobôd. V prejednávanej veci Súdny dvor usúdil, že režim predchádzajúceho povolenia zasahuje prevažne do slobodného poskytovania služieb, pričom požiadavka stáleho usadenia sa predstavuje pravý opak tejto slobody. Naopak, prípadné obmedzujúce účinky tejto právnej úpravy na voľný pohyb kapitálu sú len nevyhnutným následkom obmedzenia uloženého vo vzťahu k poskytovaniu služieb.

V oblasti sociálneho zabezpečenia upriamujeme pozornosť na tri rozsudky týkajúce sa výkladu nariadenia č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83).

na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, v znení zmien a doplnení¹⁵.

Po prvé, v rámci oblasti, ktorá sa niekedy nazýva „voľný pohyb pacientov“, upozorňujeme na dôležitý rozsudok zo 16. mája 2006 vo veci *Watts* (C-372/04, Zb. s. I-4325). Súdny dvor bol v tejto veci požiadaný, aby preskúmal vnútroštátny zdravotnícky systém Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (*National Health Service*, ďalej len „NHS“) vo svetle článku 22 nariadenia č. 1408/71 a článku 49 ES. Článok 22 ods. 2 druhý pododsek nariadenia č. 1408/71 stanovuje, že príslušná inštitúcia nemôže pacientovi odmietnuť povolenie odchodu do iného členského štátu za účelom ošetrovania (teda v praxi formulár E112) „keď nemôže byť dotknutej osobe poskytnuté takéto ošetrovanie v čase zvyčajne potrebnom pre obdržanie tejto starostlivosti na území členského štátu, kde má bydlisko, s ohľadom na jej súčasný zdravotný stav alebo pravdepodobný ďalší priebeh ochorenia“. Keďže nemocničná starostlivosť je v rámci NHS v zásade bezodplatná, ale podlieha poradníkom na liečbu, ktoré sú relatívne dlhé v prípade menej urgentnej liečby, vyvstáva otázka, do akej miery je prípustné zohľadniť čakacie doby v členskom štáte bydliska na posúdenie „času zvyčajne potrebného pre obdržanie starostlivosti“ uvedeného v článku 22 predmetného nariadenia. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, uznajúc legitímnosť poradičkov na liečbu, že aby mohla príslušná inštitúcia zákonne odmietnuť súhlas z dôvodu vyplývajúceho z existencie čakacej doby, musí preukázať, že táto doba neprekračuje prijateľnú dobu so zreteľom na objektívne lekárske posúdenie klinických potrieb dotknutej osoby s ohľadom na stav choroby, zdravotné záznamy a pravdepodobný ďalší vývoj ochorenia, stupeň bolesti a/alebo charakter postihnutia v čase žiadosti o súhlas. Súdny dvor doplnil, že čakacie doby musia byť určované pružne a dynamicky, aby bolo možné prehodnotiť čakaciu dobu v závislosti od prípadného zhoršenia zdravotného stavu pacienta. Pokiaľ ide o slobodné poskytovanie služieb, Súdny dvor rozhodol, že článok 49 ES sa uplatní na situáciu, v ktorej osoba, ktorej zdravotný stav vyžaduje nemocničnú starostlivosť, odíde do iného členského štátu a dostane tam predmetnú starostlivosť za odplatu, nezávisle od spôsobu fungovania vnútroštátneho systému, do ktorého táto osoba patrí a od ktorého sa neskôr požaduje prevzatie nákladov na tieto výkony. Súdny dvor ďalej konštatoval, že vnútroštátny systém, ako je NHS, ktorý podmieňuje prevzatie nákladov nemocničnej starostlivosti dostupnej v inom členskom štáte predchádzajúcim súhlasom, hoci bezplatné získanie výkonov dostupných v rámci tohto systému nezávisí od takéhoto súhlasu, predstavuje prekážku slobodnému poskytovaniu služieb. Toto obmedzenie síce môže byť odôvodnené požiadavkami plánovania, ktoré majú zabezpečiť dostatočný a stály prístup k vyváženému rozsahu nemocničnej starostlivosti vysokej kvality, kontrolovať náklady a zabrániť akémukoľvek plytvaniu finančnými, technickými a ľudskými zdrojmi. Súdny dvor však pripomenul, že je potrebné, aby podmienky poskytnutia takého súhlasu boli odôvodnené s ohľadom na predmetné požiadavky a aby spĺňali požiadavku proporcionality. Čo sa v tejto súvislosti týka poradičkov na liečbu, upravených v rámci NHS, Súdny dvor konštatoval, že, pokiaľ sa ukáže, že doba vyplývajúca z takých poradičkov prekračuje v dotknutom jednotlivom prípade časový limit, ktorý je lekárske odôvodnený, príslušná inštitúcia nemôže odmietnuť súhlas na základe existencie týchto

¹⁵ Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom a doplnenom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003 s. 3).

poradovníkov, údajného narušenia zvyčajného poradia priorít medzi prípadmi, ktoré sa majú liečiť, bezplatnosti starostlivosti v rámci vnútroštátneho systému, povinnosti vyčleniť osobitné finančné prostriedky na účely prevzatia nákladov na liečbu plánovanú v inom členskom štáte a/alebo porovnania nákladov na túto liečbu s nákladmi na rovnocennú liečbu v príslušnom členskom štáte. Súdny dvor v tejto súvislosti dospel k záveru, že ak starostlivosť nemôže byť poskytnutá v lekárske priateľnom čase, vnútroštátne orgány musia upraviť mechanizmy prevzatia nákladov nemocničnej starostlivosti poskytovanej v inom členskom štáte.

Po druhej Súdny dvor vo veci *Acereda Herrera* (rozsudok z 15. júna 2006, C-466/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) týkajúcej sa prevzatia určitých nákladov vynaložených poistencom v systéme sociálneho zabezpečenia členského štátu z dôvodu nemocničnej liečby v inom členskom štáte, ktorá bola vopred povolená poisťovňou, rozhodol, že článok 22 ods. 1 písm. c) a ods. 2, ako aj článok 36 nariadenia č. 1408/71, v znení zmien a doplnení, nepriznávajú tomuto poistencovi nárok na to, aby mu poisťovňa nahradila cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené na území tohto členského štátu ním samým a osobou, ktorá ho sprevádzala, s výnimkou ubytovacích a stravovacích výdavkov poistenca v nemocničnom zariadení. Súdny dvor v tejto súvislosti pripomenul, že pojem „peňažné dávky“ v článku 22 ods. 1 písm. c) nariadenia zahŕňa náklady samotných lekárskech výkonov, ako aj výdavky s nimi neoddeliteľne spojené, ktoré súvisia s pobytom a stravovaním v nemocničnom zariadení, a vylučuje prevzatie vedľajších nákladov zo strany príslušného orgánu, ako sú cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené na území tohto členského štátu poistencom samým a osobou, ktorá ho sprevádza.

Napokon, vo veci *Nikula* (rozsudok z 18. júla 2006, C-50/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) týkajúcej sa výberu poistného sociálneho zabezpečenia z dôchodkov vyplatených inštitúciou iného členského štátu, Súdny dvor v tejto súvislosti rozhodol, že článok 33 ods. 1 nariadenia č. 1408/7, zmeneného a doplneného nariadením č. 2001/83, nebráni tomu, aby na určenie vymeriavacieho základu poistného nemocenského poistenia uplatňovaného v členskom štáte, kde má bydlisko dôchodca, ktorému vyplácajú dôchodky inštitúcie tohto členského štátu príslušné pre poskytovanie dávok na základe článku 27 nariadenia, boli do tohto vymeriavacieho základu zahrnuté okrem dôchodkov vyplatených v členskom štáte, kde má bydlisko, aj dôchodky vyplatené inštitúciami iného členského štátu, pokiaľ zmienené poistné neprekročí sumu dôchodkov vyplatených v členskom štáte, kde má bydlisko. Článok 39 ES však bráni tomu, aby suma dôchodkov vyplatených inštitúciami iného členského štátu bola vzatá do úvahy, ak poistné už bolo zaplatené v tomto inom členskom štáte z príjmov za výkon zárobkovej činnosti vyplatených v uvedenom štáte. Je povinnosťou dotknutých osôb preukázať, že skoršie poistné bolo skutočne zaplatené.

Víza, azyl a prisťahovalectvo

Po podaní žaloby o nesplnenie povinnosti zo strany Komisie proti Španielskemu kráľovstvu z dôvodu praxe orgánov tohto členského štátu spočívajúcej v odmietnutí vstupu na územie a udelenia víza štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorí sú manželmi štátnych príslušníkov členského štátu, len z dôvodu záznamu o nich v Schengenskom informačnom systéme (SIS), Súdny dvor vo veci *Komisija/Španielsko* (rozsudok z 31. januára 2006,

C-503/03, Zb. s. I-1097) upresnil vzťahy medzi dohovorom, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda (ďalej len „DVSD“) a právom Spoločenstva v oblasti voľného pohybu osôb. Okrem toho sa vyjadril k očakávanému správaniu členských štátov pri uplatňovaní SIS. O prvom bode Súdny dvor rozhodol, že súlad administratívnej praxe s ustanoveniami DVSD môže odôvodniť konanie príslušných vnútroštátnych orgánov len vtedy, pokiaľ je uplatnenie predmetných ustanovení zlučiteľné s predpismi Spoločenstva upravujúcimi voľný pohyb osôb. V tomto kontexte Súdny dvor uviedol, že je v súlade s DVSD, že členské štáty automaticky zamietnu vstup a udelenie víza cudzincovi, ktorý bol predmetom schengenského záznamu na účely zamietnutia vstupu. Keďže však automatické zamietnutie ustanovené v DVSD nerozlišuje medzi tým, či dotknutý cudzinec je alebo nie je manželom štátneho príslušníka členského štátu, treba okrem toho overiť, či v prejednávacom prípade je zlučiteľné s predpismi o voľnom pohybe osôb, predovšetkým so smernicou 64/221¹⁶. Konkrétne Súdny dvor rozhodol, že záznam v SIS odôvodňuje zamietnutie vstupu do schengenského priestoru. Tento znak však musí byť potvrdený informáciami umožňujúcimi vopred overiť, že prítomnosť dotknutej osoby v schengenskom priestore nepredstavuje skutočné, aktuálne a dostatočne závažné ohrozenie základného záujmu spoločnosti. Súdny dvor dodal, že v rámci tohto overovania štát, ktorý konzultuje SIS, musí riadne zohľadňovať údaje poskytnuté štátom vykonávajúcim záznam, tento posledný uvedený štát musí vopred poskytnúť prvému uvedenému štátu aj doplňujúce informácie, ktoré mu umožnia konkrétne posúdiť dôležitosť ohrozenia, ktoré môže zaznamenaná osoba predstavovať.

Vo veci *Bot* (rozsudok z 3. októbra 2006, C-241/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), Súdny dvor vykladal článok 20 ods. 1 DVSD¹⁷, ktorý stanovuje, že cudzinci, ktorí nepodliehajú vízovej povinnosti, sa môžu voľne pohybovať na území zmluvných strán, najviac však 3 mesiace počas doby 6 mesiacov odo dňa prvého vstupu a pokiaľ spĺňajú podmienky vstupu uvedené v článku 5 ods. 1 písm. a), c), d) a e) tohto dohovoru, v odpovedi na prejudiciálnu otázku Conseil d'État (Francúzsko), ktorá bola predložená vo veci rumunského štátneho príslušníka v skutočnosti oslobodeného od vízovej povinnosti, ktorý po tom, ako sa zdržiaval v schengenskom priestore niekoľkokrát za sebou, a to viac ako tri mesiace počas obdobia šiestich mesiacov od svojho prvého vstupu do tohto priestoru, opäť doňho vstúpil po uplynutí uvedeného šesťmesačného obdobia, bol podrobený kontrole po uplynutí menej ako troch mesiacov po opätovnom vstupe.

Súdny dvor rozhodol, že článok 20 ods. 1 DVSD sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „prvý vstup“ uvedený v tomto ustanovení sa vzťahuje okrem vôbec prvého vstupu na územia zmluvných štátov Schengenskej dohody, na prvý vstup do tohto priestoru po uplynutí šesťmesačného obdobia od tohto vôbec prvého vstupu, ako aj na všetky ostatné prvé vstupy po uplynutí každého nového obdobia šiestich mesiacov od predchádzajúceho dňa prvého vstupu.

¹⁶ Smernica Rady 64/221/EHS z 25. februára 1964 o koordinácii osobitných opatrení o pohybe a pobyte cudzích štátnych príslušníkov prijatých z dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia (Ú. v. ES 56, s. 850; Mim. vyd. 05/001, s. 11).

¹⁷ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9).

Vo veci *Parlament/Rada* (rozsudok z 27. júna 2006, C-540/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor zamietol žalobu o neplatnosť podanú Európskym parlamentom proti článku 4 ods. 1 poslednému pododseku a ods. 6 a článku 8 smernice 2003/86, o práve na zlúčenie rodiny¹⁸. Súdny dvor uviedol, že na rozdiel od toho, čo tvrdil Európsky parlament, tieto ustanovenia, ktoré stanovujú, že členské štáty povolia vstup a pobyt podľa tejto smernice najmä maloletým deťom garanta a jeho manželského partnera vrátane osvojených detí, ako aj deti garanta alebo deti jeho manželského partnera, keď sú v starostlivosti manželského partnera a sú od neho závislé, a že členské štáty môžu požadovať od garanta, aby mal oprávnený pobyt na ich území počas obdobia nepresahujúceho dva roky predtým, ako sa k nemu pripoja jeho rodinní príslušníci, dodržiavajúc základné práva poskytované právnym poriadkom Spoločenstva. Než dospel k tomuto záveru, porovnal napadnuté ustanovenia o práve na rešpektovanie rodinného života zakotveného v článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach, dohovoru o právach dieťaťa a Charty základných práv Európskej Únie slávnostne vyhlásenej v Nice v roku 2000¹⁹, pričom poukázal na to, že tieto dokumenty nezakladajú členom rodiny subjektívne práva na prijatie na území niektorého štátu a nemožno ich vykladať v tom zmysle, že by štátom uberali určitý priestor pre ich voľnú úvahu v prípade, keď posudzujú žiadosti o zlúčenie rodiny. Súdny dvor vyvrátil rôzne tvrdenia uvádzané Európskym parlamentom, s prihliadnutím na overenie, že z hľadiska spôsobu, akým sú vyjadrené odchýlky, ktoré povoľujú napadnuté ustanovenia, nemožno ich považovať za odporujúce základnému právu na rešpektovanie rodinného života, povinnosti zohľadniť najlepší záujem dieťaťa, či zásade zákazu diskriminácie na základe veku, a to ani samé osebe, ani tým, že by výslovne či implicitne umožňovali členským štátom takto konať.

Pravidlá hospodárskej súťaže

Z hľadiska predstavenia judikatúry v tejto oblasti budeme rozlišovať na jednej strane medzi pravidlami uplatňovanými na podniky a na druhej strane režimom štátnej pomoci.

Čo sa týka pravidiel uplatňovaných na podniky, pozornosť sa sústreďuje na trinásť rozsudkov.

V prvom rozsudku sa uvádza úplná definícia pojmu podnik, ktorý určuje pôsobnosť pravidiel hospodárskej súťaže. Vo veci *FENIN/Komisija* (rozsudok z 11. júla 2006, C-205/03 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), Súdny dvor po tom, ako pripomenul, že v oblasti práva hospodárskej súťaže tento pojem zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania, v tejto súvislosti upresnil, že táto činnosť spočíva v ponuke tovarov a služieb na relevantnom trhu, ktorá charakterizuje pojem hospodárskej činnosti tak, že na účely posúdenia povahy tejto činnosti nie je potrebné odlíšiť činnosť kúpy výrobku od jeho následného použitia a toto neskoršie používanie kúpeného výrobku nevyhnutne určuje povahu nákupnej činnosti.

¹⁸ Smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. ES L 251, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224).

¹⁹ Charta základných práv Európskej Únie (Ú. v. ES C 364, 2000, s. 1).

V ďalších troch rozsudkoch Súdny dvor opätovne potvrdil a upresnil niektoré časti definície pojmu dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž v zmysle článku 81 ES. Vo veci *General Motors* (rozsudok zo 6. apríla 2006, C-551/03, Zb. s. I-3173), v ktorej výrobca automobilov s rovnakým názvom podal odvolanie proti rozsudku Súdu prvého stupňa z 21. októbra 2003, *General Motors Nederland a Opel Nederland/Komisia* (T-368/00, Zb. s. II-4491), Súdny dvor pripomenul, že dohodu možno považovať za obmedzujúcu, aj pokiaľ nebolo jej jediným cieľom obmedziť hospodársku súťaž, ale sledovala aj iné, legitímne ciele a že na účely určenia, či sleduje takýto cieľ, je potrebné zohľadniť nielen znenie tejto dohody, ale vo svetle ekonomických a právnych okolností aj iné faktory, ako napríklad ciele sledované dohodou ako také. Súdny dvor súčasne rozhodol, že dohoda v oblasti distribúcie má obmedzujúci cieľ v zmysle článku 81 ES, pokiaľ zjavne vyjadruje úmysel znevýhodňovať predaj na vývoz oproti vnútroštátnemu predaju a vedie tak k rozdeleniu dotknutého trhu a zdôraznil, že taký cieľ možno dosiahnuť nielen pomocou priamych obmedzení vývozu, ale aj pomocou nepriamych opatrení, ktoré uplatňuje dodávateľ motorových vozidiel v rámci koncesionárskej zmluvy, opatrením vylučujúcim predaj na vývoz zo systému prémie poskytovaných koncesionárom, keďže pôsobia na ekonomické podmienky týchto transakcií. Súdny dvor okrem toho pripomenul, že aj keď preukázanie tohto úmyslu strán dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž nie je nevyhnutné na určenie toho, či predmetom tejto dohody je také obmedzenie, nič však nezakazuje Komisii alebo súdom Spoločenstva, aby tento úmysel zohľadnili. Napokon podľa ustálenej judikatúry, Súdny dvor už rozhodol, že na posúdenie toho, či možno dohodu považovať za zakázanú z dôvodu zmien fungovania hospodárskej súťaže, ktoré sú jej dôsledkom, je potrebné preskúmať hospodársku súťaž v medziach, v akých by skutočne fungovala, ak by neexistovala sporná dohoda a akonáhle v takej situácii, akým je uplatňovanie dodávateľom motorových vozidiel v rámci koncesionárskej zmluvy opatrenia vylučujúceho predaj na vývoz zo systému prémie poskytovaných koncesionárom, je potrebné preskúmať ich konanie a konkurenčnú situáciu na dotknutom trhu za predpokladu, že by predaj na vývoz nebol vylúčený z politiky v oblasti prémie. Vo veci *Komisia/Volkswagen* (rozsudok z 13. júla 2006, C-74/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorej bolo Komisiou podané odvolanie proti rozsudku Súdu prvého stupňa z 3. decembra 2003, *Volkswagen/Komisia* (T-208/01, Zb. s. II-5141), Súdny dvor okrem iného rozhodol, že na konštatovanie existencie dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES postačuje, ak zdanlivo jednostranný akt alebo správanie je výrazom zhodnej vôle aspoň dvoch účastníkov a forma, v ktorej je táto zhoda vyjadrená, nie je ako taká rozhodujúca. V tejto súvislosti Súdny dvor navyše upresnil, že ak výzva výrobcu motorových vozidiel adresovaná jeho zmluvným predajcom nepredstavuje jednostranný akt, ale dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES, pokiaľ je táto dohoda vydaná v rámci dlhodobějších obchodných vzťahov podliehajúcich všeobecnej dohode prijatej vopred, to však neznamená, že každá výzva výrobcu vozidiel adresovaná jeho predajcom predstavuje dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES a Komisiu nezaväzuje povinnosť preukázať v každom konkrétnom prípade existenciu zhody vôle účastníkov koncesionárskej zmluvy. Podľa Súdneho dvora takáto vôľa účastníkov môže vyplývať tak z ustanovení spornej koncesionárskej zmluvy, ako aj zo správania účastníkov a najmä z konkludentne udeleného súhlasu predajcov s opatrením, ktoré prijal výrobca motorových vozidiel. Pokiaľ ide o inú oblasť, vo veci *Meca-Medina a Majcen/Komisia* (rozsudok z 18. júla 2006, C-519/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorej Komisia podala odvolanie proti rozsudku Súdu prvého stupňa z 30. septembra 2004, *Meca-Medina a Majcen/Komisia* (T-313/02, Zb. s. II-3291), Súdny dvor už rozhodol, po tom, čo zdôraznil, že iba okolnosť, že predpis má čisto športovú povahu, ešte nevylučuje toho, kto vykonáva činnosť upravenú týmto predpisom, alebo

orgán, ktorý ho stanovil z pôsobnosti Zmluvy, a najmä z časti týkajúcej sa predpisov o hospodárskej súťaži, že, ak antidopingová úprava môže byť považovaná za rozhodnutie združenia podnikov obmedzujúce slobodu činnosti osôb, na ktoré sa vzťahuje, nemôže nevyhnutne predstavovať obmedzenie hospodárskej súťaže nezlučiteľné so spoločným trhom v zmysle článku 81 ES, pretože je odôvodnená svojím legitímnym cieľom. Podľa Súdneho dvora, v konečnom dôsledku takéto obmedzenie je nerozlučne spojené s organizáciou a dobrým vedením športových súťaží a má za cieľ zabezpečiť zdravé súťaženie medzi športovcami. Pripúšťajúc však, že represívna povaha spornej antidopingovej úpravy a závažnosť sankcií uplatniteľných v prípade jej porušenia môžu vytvoriť negatívne účinky na hospodársku súťaž, pretože v prípade, keď sa tieto sankcie ukážu nedôvodnými, môžu viesť nespravodlivému vylúčeniu športovca zo súťaží, a teda skresliť podmienky výkonu predmetnej činnosti, Súdny dvor upresnil že, aby sa predišlo zákazu článku 81 ods. 1 ES, obmedzenia uložené touto úpravou musia byť obmedzené na to, čo je potrebné s cieľom zabezpečenia dobrého vedenia športovej súťaže.

Treba osobitne spomenúť ešte tri rozsudky, pokiaľ ide o uplatňovanie predpisov o hospodárskej súťaži na prejednávanú vec Súdny dvorom. V spojených veciach *Cipolla a i.* (rozsudok z 5. decembra 2006, C-94/04 a C-202/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorých predložili Corte d'appello di Torino (Taliansko) a Tribunale di Roma (Taliansko) návrhy na začatie prejudiciálneho konania, Súdny dvor rozhodol, že články 10 ES, 81 ES a 82 ES nebránia členskému štátu prijať právny predpis, ktorý na základe návrhu vypracovaného advokátskou komorou, schvaľuje sadzobník stanovujúci minimálnu hranicu odmien pre členov advokátskej profesie, sadzobník, od ktorého sa v zásade nemožno odchyliť, pokiaľ ide o služby vyhradené jej členom, ako aj o poskytovanie mimosúdnych služieb, ktoré tiež môže vykonávať každý hospodársky subjekt nepodliehajúci tomuto sadzobníku. Súdny dvor však rozhodol, že právna úprava absolútne zakazujúca odchyliť sa dohodou od minimálnych odmien stanovených sadzobníkom odmien advokáta, ktoré sú na jednej strane súdnej povahy a na druhej strane sú vyhradené advokátom, predstavuje obmedzenie slobodného poskytovania služieb podľa článku 49 ES a že je úlohou vnútroštátneho súdu preskúmať, či takáto právna úprava vzhľadom na konkrétne podmienky uplatnenia skutočne zodpovedá cieľom ochrany spotrebiteľov a riadneho výkonu spravodlivosti spôsobilým ju odôvodniť a či sa obmedzenia, ktoré ukladá, nejavia ako neprimerané vzhľadom na jej ciele. Napokon vo veci *Vulcan Silkeborg* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-125/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) a v spojených veciach *A. Brünsteiner* (rozsudok z 5. decembra 2006, C-376/05 a C-377/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorej bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, Súdny dvor mal prvý raz možnosť vyjadriť sa k otázkam, ktoré sa týkajú nadobudnutia účinnosti posledne prijatého nariadenia upravujúceho skupinovú výnimku uplatňovanú v automobilovom sektore, nariadenia č. 1400/2002²⁰, ako aj poskytnúť k nemu prvé výklady. V týchto veciach Súdny dvor predovšetkým rozhodol že, ak nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1400/2002 nevyvolalo samo osebe potrebu reorganizovať distribučnú sieť dodávateľa v zmysle článku 5 ods. 3 prvého pododseku prvej zarážky nariadenia č. 1475/95²¹, toto nadobudnutie

²⁰ Nariadenie Komisie (ES) č. 1400/2002 z 31. júla 2002 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na niektoré kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov v sektore motorových vozidiel (Ú. v. ES L 203, s. 30; Mim. vyd. 08/002, s. 158).

²¹ Nariadenie Komisie (ES) č. 1475/95 z 28. júna 1995 o uplatňovaní článku [81] ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o distribúcii a servise motorových vozidiel [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 145, s. 25).

účinnosti však mohlo v závislosti od konkrétnej organizácie distribučnej siete jednotlivých dodávateľov viesť k potrebe zmien takého významu, že predstavujú skutočnú reorganizáciu uvedenej siete v zmysle tohto ustanovenia a že z tohto hľadiska vnútroštátnym súdom a rozhodcovským orgánom prislúcha, aby na základe všetkých konkrétnych prvkov sporu, ktorý prejednávajú, posúdili, či ide o taký prípad. V už citovaných spojených veciach *A. Brünsteiner* Súdny dvor okrem toho rozhodol, že článok 4 nariadenia č. 1400/2002 je potrebné vykladať tak, že po uplynutí prechodného obdobia zakotveného v článku 10 tohto nariadenia sa skupinová výnimka stanovená uvedeným nariadením nemohla uplatniť na dohody spĺňajúce podmienky skupinovej výnimky stanovenej v nariadení č. 1475/95, ktoré mali za cieľ aspoň jedno z hlavných obmedzení uvedených v predmetnom článku 4 tak, že zmluvné ustanovenia obmedzujúce hospodársku súťaž obsiahnuté v týchto dohodách mohli byť zakázané článkom 81 ods. 1 ES, ak neboli splnené podmienky vyňatia podľa článku 81 ods. 3 ES. Súdny dvor v tejto súvislosti upresnil, že dôsledky zákazu ustanovení dohody, ktoré nie sú v súlade s článkom 81 ES pre ostatné časti dohody alebo pre ostatné povinnosti, ktoré z nej vyplývajú, však nepatria do rámca práva Spoločenstva a že vnútroštátnemu súdu preto prislúcha na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva posúdiť rozsah a dôsledky prípadného zákazu určitých ustanovení podľa článku 81 ES pre všetky zmluvné vzťahy.

Ostatné rozsudky, na ktoré treba upriamiť pozornosť z hľadiska uplatňovania Súdnym dvorom pravidiel o hospodárskej súťaži riešia prevažne otázky, ktoré sa týkajú vykonávania týchto pravidiel.

Prínos oboch z nich v podstate spočíva v procesných otázkach a otázkach, ktoré sa týkajú dôkazných prostriedkov. Vo veciach *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Commission* (rozsudok z 21. septembra 2006, C-105/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) a *Technische Uni/Komisja* (rozsudok z 21. septembra 2006, C-113/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor rozhodol a opätovne zdôraznil, že dodržanie primeranej lehoty pri vedení správnych konaní v oblasti politiky hospodárskej súťaže predstavuje všeobecnú zásadu práva Spoločenstva, ktorej rešpektovanie zabezpečujú súdy Spoločenstva, že zistenie neprimeranej dĺžky konania, ktorú nezapríčinili dotknuté podniky, nemôže viesť k zrušeniu, z dôvodu porušenia tejto zásady, rozhodnutia konštatujúceho porušenie, pokiaľ táto lehota mohla porušiť práva týchto podnikov na obhajobu, mať vplyv na výsledok konania. Okrem toho Súdny dvor uvádza, že preskúmanie prípadných prekážok výkonu práv na obhajobu z dôvodu neprimeranej dĺžky správneho konania sa nesmie obmedzovať výlučne na samotnú druhú fázu tohto konania, ale musí súčasne zahŕňať fázu pred oznámením o výhradách a osobitne určiť, či jej neprimeraná dĺžka mohla mať vplyv na možnosti budúcej obhajoby dotknutých podnikov. V týchto dvoch rovnakých veciach Súdny dvor na druhej strane rozhodol, na základe svojej judikatúry, podľa ktorej existencia protisúťažného postupu alebo dohody musí byť vo väčšine prípadov logicky vyvodená z určitého množstva indícií a zhôd okolností, ktoré skúmané ako celok môžu v prípade absencie iného rozumného vysvetlenia predstavovať dôkaz porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, že skutočnosť, že dôkaz trvajúceho porušenia nebol predložený pre určité stanovené obdobia, nebráni tomu, aby sa porušenie chápalo ako existujúce počas celkového obdobia dlhšieho ako toto obdobie, pokiaľ toto zistenie vyplýva z objektívnych a jednoznačných indícií. Súdny dvor tu napokon aj pripomenul, že na účel uplatňovania článku 81 ods. 1 ES, pokiaľ rôzne činnosti spadajú do „spoločného plánu“ vzhľadom na ich rovnaký cieľ skresľujúci hospodársku súťaž vo vnútri

spoločného trhu, Komisia je oprávnená vyvodzovať zodpovednosť za tieto činnosti v závislosti od účasti na porušení ako celku a že zohľadňovanie konkrétnych dôsledkov takýchto činností je v tejto súvislosti zbytočné, pokiaľ sa ukáže, že ich cieľom je vylúčiť, obmedziť alebo skresliť hospodársku súťaž vo vnútri spoločného trhu. V už citovanej veci *Technische Unie/Komisia* Súdny dvor okrem iného pripomenul svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej postačuje, ak Komisia preukáže, že podnik sa zúčastnil stretnutí, počas ktorých došlo k uzavretiu dohôd protisúťažnej povahy bez toho, aby sa proti týmto dohodám zjavným spôsobom postavil a akonáhle je preukázané, že sa podnik podieľal na takýchto stretnutiach, je na ňom, aby predložil dôkazy, na základe ktorých je možné preukázať, že jeho účasť na týchto stretnutiach nemala protisúťažný charakter s tým, že preukáže, že svojim konkurentom oznámil, že sa ich zúčastnil s iným cieľom ako oni.

Tri ďalšie rozsudky si tiež zaslúžia pozornosť, keďže dopĺňajú judikatúru Súdneho dvora v oblasti pokút. V dvoch z nich Súdny dvor po prvý raz rozhodoval o otázke pôsobnosti zásady *non bis in idem* pokiaľ ide o situácie, v ktorých orgány tretieho štátu konajú na základe ich sankčnej právomoci v oblasti práva hospodárskej súťaže uplatniteľného na území tohto štátu. Vo veciach *Showa Denko/Komisia* (rozsudok z 29. júna 2006, C-289/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) a *SGL Carbon/Komisia* (rozsudok z 29. júna 2006, C-308/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor totiž po tom, čo opätovne potvrdil, že zásada *ne bis in idem*, ktorej sa venuje aj článok 4 protokolu č. 7 Európskeho dohovoru o ľudských právach, je základnou zásadou práva Spoločenstva, ktorej dodržiavanie zabezpečuje súd, rozhodol, že táto zásada sa neuplatní v situáciách, v ktorých dochádza k ingerencii právnych poriadkov a orgánov hospodárskej súťaže tretích štátov v rámci ich vlastnej právomoci. Súdny dvor sa totiž domnieva, že ak cieľom Komisie pri ukladaní sankcie za nedovolené správanie podniku, aj keď je jeho základom kartelová dohoda medzinárodnej povahy, je ochrana slobodnej hospodárskej súťaže vo vnútri spoločného trhu, ktorá je podľa článku 3 ods. 1 písm. g) ES základným cieľom Spoločenstva, a teda na základe špecifickosti hodnôt chránených právom na úrovni Spoločenstva sa posúdenia Komisie pri výkone jej právomoci môžu značne odlišovať od posúdení vykonaných orgánmi tretích štátov. V rámci tohto riešenia Súdny dvor súčasne rozhodol, že každá úvaha založená na existencii pokút uložených orgánmi tretieho štátu prichádza do úvahy iba v rámci voľnej úvahy, ktorú má Komisia pri stanovení pokút za porušenie súťažného práva Spoločenstva a že nemožno vylúčiť, že Komisia z dôvodov proporcionality alebo spravodlivého zaobchádzania zohľadní pokuty skôr uložené orgánmi tretích štátov, nie je však povinná tak urobiť.

Stále v rámci posúdenia týchto dvoch vecí, ako aj v rámci veci *Komisia/SGL Carbon AG* (rozsudok z 29. júna 2006, C-301/04 P, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor na druhej strane upresnil niekoľko zásad svojej judikatúry v oblasti pokút. V už citovanej veci *SGL Carbon/Komisia* Súdny dvor najprv uviedol, že Komisia mohla pri uplatňovaní usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže²² použiť metódu výpočtu, ktorá zohľadňuje rozličné flexibilné prvky pri rešpektovaní v plnom rozsahu limitu obrátov stanoveného v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17²³. Súdny

²² Oznámenie Komisie s názvom „Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESÚO“ (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171).

²³ Nariadenie Rady č. 17 zo 6. februára 1962 Prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy (Ú. v. ES 13, 1962, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3).

dvor okrem iného pripomenul ustálenú judikatúru, podľa ktorej zohľadnenie priťažujúcich okolností pri stanovení pokuty je v súlade s úlohou Komisie zabezpečiť súlad správania sa podnikov s pravidlami hospodárskej súťaže. Naopak, Komisia nie je pri určení výšky pokuty, ktorú podniku uloží, povinná zohľadniť jeho stratovú finančnú situáciu, keďže uloženie takejto povinnosti by viedlo k získaniu neoprávnenej súťažnej výhody pre podniky, ktoré sú najmenej prispôsobené podmienkam trhu. Súdny dvor okrem toho opätovne v tejto veci potvrdil, že len pri konečnej výške uloženej pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže musí byť dodržaná maximálna hranica 10 %, uvedená v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, a tento článok teda nezakazuje Komisii dospieť počas rozličných etáp výpočtu k predbežnej sume, ktorá je vyššia ako táto hranica, ak napokon konečná výška uloženej pokuty túto hranicu neprekročí. Napokon v nadväznosti na svoju judikatúru, podľa ktorej právomoc priznaná Komisii článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 zahŕňa právomoc určiť dátum splatnosti pokút a dátum, od ktorého vzniká povinnosť platiť úroky, ako aj právomoc určiť sadzbu týchto úrokov a stanoviť podrobnú úpravu na vykonanie jej rozhodnutia, Súdny dvor upresnil, že Komisia bola v rozsahu potrebnom na odradenie od omeškania so zaplatením pokuty oprávnená zvoliť si ako východisko vyššiu sadzbu, ako je príslušná trhovú sadzbu uplatňovanú voči priemernému dlžníkovi. V už citovanej veci *Komisija/SGL Carbon AG* Súdny dvor uplatnil svoju judikatúru, podľa ktorej zníženie podľa oznámenia o spolupráci²⁴ môže byť opodstatnené len vtedy, ak poskytnuté informácie a všeobecnejšie správanie dotknutého podniku možno považovať za preukazujúce skutočný úmysel podniku spolupracovať, keď rozhodol, že nemožno považovať za prejav takéhoto úmyslu spolupracovať správanie podniku, ktorý, hoci nebol povinný odpovedať na otázku položenú Komisiou, odpovedal na ňu neúplne a nepravdivo. V už citovanej veci *Showa Denko Komisia* Súdny dvor okrem iného súčasne pripomenul, že do výpočtu pokuty ukladanej podniku za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže možno zahrnúť prvok odstrašenia a že tento prvok sa posudzuje zohľadnením množstva okolností a nielen osobitnej situácie dotknutého podniku.

Napokon na posledný rozsudok treba v tejto oblasti osobitne upozorniť preto, že povrdzuje judikatúru *Courage* Súdneho dvora (rozsudok z 20. septembra 2001, *Courage a Crehan*, C-453/99, Zb. s. I-6297). V spojených veciach *Manfredi a i.* (rozsudok z 13. júla 2006, C-295/04 až C-298/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor totiž pripomenul, že článok 81 ods. 1 ES, ktorý má priame účinky vo vzťahoch medzi jednotlivcami a priznáva dotknutým osobám práva, ktoré sú vnútroštátne súdy povinné ochraňovať, oprávňuje akúkoľvek tretiu osobu domáhať sa neplatnosti takejto kartelovej dohody a postupu zakázaného týmto článkom a požadovať náhradu škody za spôsobenú ujmu, ak existuje príčinná súvislosť medzi kartelovou dohodou či postupom a takouto ujmu. Súdny dvor v tejto súvislosti súčasne pripomenul, že v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva v danej oblasti náleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého z členských štátov, aby upravil spôsoby výkonu tohto práva vrátane spôsobov uplatnenia pojmu „príčinná súvislosť“ za predpokladu, že jednak takéto postupy nie sú menej výhodné ako postupy týkajúce sa obdobných vnútroštátnych konaní (zásada primeranosti) a jednak že nespôsobujú faktickú nemožnosť alebo výrazné sťaženie výkonu práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva (zásada efektivity).

²⁴ Oznámenie o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES C 207, 1996, s. 4).

V oblasti pomoci poskytovaných štátom treba osobitne spomenúť päť vecí. Tieto veci umožňujú Súdnemu dvoru potvrdiť jeho judikatúru, prinášajúc niekoľko upresnení k rôznym otázkam, ako je pojem podniku v kontexte článku 87 ods. 1 ES, definícia pojmu pomoci alebo aj uplatňovanie zásady ochrany legitímnej dôvery a úlohy vnútroštátnych súdov pri realizácii systému kontroly štátnej pomoci. Vo veci *Cassa di Risparmio di Firenze a i.* (rozsudok z 10. januára 2006, C-222/04, Zb. s. I-289) Súdny dvor položil Corte suprema di cassazione (Taliansko) niekoľko prejudiciálnych otázok, ktoré sa týkajú zlučiteľnosti daňového režimu subjektov, ktoré vznikli z privatizácie talianskych bánk vo verejnom sektore a, presnejšie, na bankové nadácie, ktoré pri príležitosti privatizácie nahradili tradičné sporiteľne, s právom Spoločenstva. V odpovedi na prvé dve otázky a na základe ustálenej judikatúry týkajúcej sa pojmu „podnik“ v kontexte práva hospodárskej súťaže, ako aj judikatúry týkajúcej sa pojmu „hospodárska činnosť“, Súdny dvor jednak rozhodol, že subjekt, ktorý drží kontrolné podiely v spoločnosti, skutočne priamo alebo nepriamo vykonáva túto kontrolu vplyvom na jej správu, sa musí považovať za zúčastneného na hospodárskej činnosti vykonávanej kontrolovaným podnikom a musí byť preto sám kvalifikovaný ako podnik v zmysle článku 87 ods. 1 ES. Súdny dvor rozhodol, že takýto subjekt musí byť kvalifikovaný ako „podnik“ v zmysle tohto ustanovenia a vzťahujú sa naň pravidlá Spoločenstva týkajúce sa štátnej pomoci, banková nadácia, ktorá kontroluje kapitál bankovej spoločnosti a ktorej režim zahŕňa pravidlá vyjadrujúce úlohu, ktorá presahuje jednoduché uloženie kapitálu investorom, teda pravidlá umožňujúce výkon kontrolnej funkcie, ale aj funkcie dávania impulzov a finančnej podpory, predstavujú tak existenciu organickej a funkčnej spojitosti medzi bankovými nadáciami a bankovými spoločnosťami. Zohľadňujúc úlohu zverenú bankovým nadáciám vnútroštátnym zákonodarcom v oblastiach verejného záujmu a sociálnej prospešnosti, Súdny dvor jednak pristúpil k rozlišovaniu jednoduchého zaplatenia príspevkov neziskovým organizáciám a činnosti vykonávanej priamo v týchto oblastiach. Stanovil totiž uplatňovanie predpisov Spoločenstva týkajúcich sa štátnej pomoci, iba v tom druhom predpoklade, zdôrazňujúc, že ak banková nadácia, ktorá je sama činná v oblasti verejného záujmu a sociálnej prospešnosti, využíva oprávnenie dané vnútroštátnym zákonodarcom na vykonávanie finančných a obchodných operácií, ako aj operácií s nehnuteľným a hnutelným majetkom potrebných alebo vhodných na uskutočnenie stanovených cieľov, je spôsobilá ponúkať tovary alebo služby na trhu v konkurencii s inými súťažiteľmi, a teda sa musí považovať za podnik a musia sa preto na ňu uplatňovať pravidlá Spoločenstva týkajúce sa štátnej pomoci. V odpovedi na tretiu otázku po tom, čo predovšetkým pripomenul, že pojem pomoc je širší ako pojem subvencia a že opatrenie, ktorým verejné orgány priznajú určitým podnikom oslobodenie od dane, ktoré aj keď nepredstavuje prevod štátnych prostriedkov, stavia príjemcu do finančnej situácie, ktorá je výhodnejšia ako situácia iných daňovníkov, predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 ES, Súdny dvor na druhej strane rozhodol, že oslobodenie od daňovej záťažky z dividend, ktoré zvýhodňuje bankové nadácie, ktoré sú vlastníkami podielov v bankových spoločnostiach a ktoré sledujú výlučne charitatívne, vyučovacie, vzdelávacie, študijné a vedeckovýskumné ciele, môže viesť k takejto kvalifikácii.

V spojených veciach *Belgicko a Forum 187/Komisia* (rozsudok z 22. júna 2006, C-182/03 a C-217/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Belgické kráľovstvo a Forum 187 ASBL, orgán zastupujúci koordinačné centrá v Belgicku, navrhovali zrušiť rozhodnutie 2003/757/ES²⁵,

²⁵ Rozhodnutie Komisie 2003/757/ES zo 17. februára 2003, týkajúce sa schémy pomoci poskytnutej Belgickom v prospech koordinačných centier usadených v Belgicku [neoficiálny preklad] (Ú. v. EÚ L 282, s. 25).

predovšetkým v rozsahu, v akom nedovoľuje Belgickému kráľovstvu umožniť, čo i len dočasne, obnovu statusu koordinačného centra tým centráram, na ktoré sa tento režim vzťahoval do 31. decembra 2000. Pri posudzovaní dôvodnosti jedného zo žalobných dôvodov, ktoré uvádzajú žalobcovia a ktorý porušuje zásadu ochrany legitímnej dôvery, Súdny dvor pripomenul, že Komisia tým, že napriek neexistencii prevažujúceho spoločenského záujmu nestanovila v prípade zrušenia právnej úpravy prechodné opatrenia, ktoré by chránili legitímnu dôveru hospodárskeho subjektu v právnú úpravu Spoločenstva, porušila vyššie právne pravidlo. Súdny dvor okrem iného rozhodol, že jednak zásadu ochrany legitímnej dôvery a jednak zásadu rovnosti porušuje rozhodnutie Komisie, ktoré na rozdiel od predchádzajúcich posúdení nariaďuje zrušenie osobitného daňového režimu z dôvodu, že ide o štátnu pomoc nezlučiteľnú so spoločným trhom bez toho, aby stanovila prechodné opatrenia pre hospodárske subjekty, ktorých povolenia bez ťažkostí obnoviteľné a nevyhnutné pre využívanie výhod tohto režimu stratili platnosť hneď v deň oznámenia rozhodnutia alebo krátko po tomto oznámení, súčasne však nezabránila tomu, že k tomuto okamihu stále platné povolenia budú využívať výhody počas niekoľkých rokov, pretože hospodárske subjekty, ktoré sa nemôžu v tak krátkej dobe prispôbiť zmene sporného režimu, môžu v každom prípade očakávať, že rozhodnutie, ktorým Komisia mení jej predchádzajúce posúdenie, poskytne čas potrebný na účinné zohľadnenie tejto zmeny posúdenia a že žiaden prevažujúci verejný záujem nebráni tomu, aby im bol poskytnutý potrebný čas.

Vo veci *Portugalsko/Komisia* (rozsudok zo 6. septembra 2006, C-88/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) podala Portugalská republika na Súdny dvor návrh na zrušenie rozhodnutia 2003/442/CE²⁶. Odvolávajúc sa na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej pojem štátnej pomoci nezahŕňa štátne opatrenia zavádzajúce rozlišovanie medzi podnikmi, pokiaľ toto rozlišovanie vyplýva z povahy alebo štruktúry systému poplatkov, do ktorého tieto opatrenia patria, Súdny dvor najskôr rozhodol, že opatrenie spočívajúce vo výnimke z uplatnenia všeobecného daňového systému nemožno odôvodniť tým, že dotknutý členský štát môže preukázať, že toto opatrenie vyplýva priamo zo základných alebo hlavných zásad jeho daňového systému a upresnil, že v tomto ohľade je potrebné rozlišovať medzi, na jednej strane cieľmi, ktoré sú stanovené pre osobitný daňový režim a nie sú vlastné tomuto režimu, a na druhej strane mechanizmami vlastnými samotnému daňovému systému, ktoré sú nevyhnutné na realizáciu týchto cieľov. Následne pripomenul, že pokiaľ ide o skúmanie, či opatrenie je selektívnej povahy, určenie referenčného rámca je podstatné. Súdny dvor okrem iného rozhodol, že tento rámec nemusí byť nevyhnutne definovaný v rámci hraníc štátneho územia a že aj v situácii, v ktorej regionálny alebo miestny orgán dostatočne stanoví v rámci výkonu právomoci, autonómnej voči ústrednej vláde, sadzbu dane, ktorá je nižšia ako sadzba na úrovni štátu a ktorá sa uplatňuje výlučne na podniky so sídlom na území podliehajúcim jeho právomoci v prípade, že orgán nižšej ako štátnej úrovne má najmä na základe svojho postavenia a svojej právomoci hlavnú úlohu pri určovaní politického a hospodárskeho prostredia, v ktorom pôsobia podniky so sídlom na území podliehajúcim jeho právomoci, možno relevantný právny rámec na posúdenie selektívnosti daňového opatrenia obmedziť na dotknuté geografické územie. Podľa Súdneho dvora na to, aby rozhodnutie prijaté za obdobných okolností mohlo byť

²⁶ Rozhodnutie Komisie 2003/442/ES z 11. decembra 2002 týkajúce sa časti režimu, ktorým sa prispôsobuje vnútroštátny daňový systém osobitostiam autonómneho regiónu Azory, a to v oblasti zníženia sadzieb dane z príjmov [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 150, s. 52).

považované za prijaté v rámci výkonu dostatočne autonómnych právomocí, je potrebné, aby toto rozhodnutie bolo najskôr prijaté regionálnym alebo miestnym orgánom, ktorý má v ústavnej oblasti politické a správne postavenie nezávislé od postavenia ústrednej vlády. Ďalej musí byť prijaté bez toho, aby ústredná vláda mohla priamo zasahovať do jeho obsahu. A nakoniec, finančné dôsledky zníženej sadzby dane, ktorá sa uplatňuje na podniky so sídlom v danom regióne, nesmú byť vyrovnávané dotáciami alebo subvenciami pochádzajúcimi od iných regiónov alebo od ústrednej vlády.

Vo veci *Laboratoires Boiron* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-526/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Cour de cassation (Francúzsko) položil Súdnemu dvoru dve prejudiciálne otázky vo veci týkajúcej sa „poplatku“ zavedeného článkom 12 zákona č. 97-1164 z 19. decembra 1997 o financovaní systému sociálneho zabezpečenia na rok 1998 (článok L-245-6-1 francúzskeho zákonníka sociálneho zabezpečenia - Code de sécurité sociale français) zaťažujúceho farmaceutické laboratóriá pri ich veľkoobchodných predajoch špeciálnych farmaceutík, u ktorých je nárok na vrátenie zo strany zdravotných poisťovní a nezatažujúceho veľkoobchodných distribútorov a ku ktorému sa už Súdny dvor vyjadril z iných hľadísk v rozsudku *Ferring* (rozsudok z 22. novembra 2001, C-53/00, Zb. s. I-9067). V odpovedi na prvú otázku, opierajúc sa o svoju judikatúru *Banks* (rozsudok z 20. septembra 2001, C-390/98, Zb. s. I-6117), v zmysle ktorej osoby, ktoré majú zaplatiť daň, sa nemôžu dovolávať toho, že oslobodenie, z ktorého majú prospech iné podniky, predstavuje štátnu pomoc pre to, aby sa vyhli plateniu tejto dane, alebo aby dosiahli jej vrátenie, Súdny dvor upresnil, že to platí vtedy, ak ide o oslobodenie od dane, ktorá mala všeobecné uplatnenie, v prospech určitých podnikateľských subjektov a že situácia je úplne iná, pokiaľ ide o poplatok, ktorému podlieha iba jedna z dvoch kategórií podnikateľských subjektov, ktoré sú v konkurenčnom postavení. V takomto prípade asymetrického podliehania poplatku Súdny dvor totiž berie do úvahy, že pomoc môže vyplývať zo skutočnosti, že iná kategória podnikateľských subjektov, s ktorou je v priamom konkurenčnom vzťahu kategória podliehajúca poplatku, nepodlieha tomuto poplatku, a že teda v systéme, kde existujú dva okruhy priamych konkurentov v oblasti distribúcie liekov a v ktorom nepodliehanie veľkoobchodných distribútorov poplatku z priamych predajov, je cieľom najmä dať do rovnováhy podmienky hospodárskej súťaže medzi dvoma okruhmi distribúcie liekov, ktoré sú podľa zákonodarcu skreslené existenciou povinností verejnej služby, ktoré sú uložené iba veľkoobchodným distribútorom, práve samotný poplatok z priamych predajov, a nie akékoľvek od neho oddeliteľné oslobodenie, predstavuje sporné opatrenie pomoci. Súdny dvor dospel k záveru, že je potrebné pripustiť, že farmaceutické laboratórium, ktoré je povinné zaplatiť taký poplatok, sa môže s cieľom dosiahnuť vrátenie časti zaplatených súm, ktoré zodpovedajú ekonomickej výhode nespravodlivo získanej veľkoobchodnými distribútormi, odvolať na to, že skutočnosť, že veľkoobchodní distribútori nie sú povinní odvádzať takýto poplatok, je štátnou pomocou. V rámci odpovede na druhú otázku Súdny dvor súčasne v tejto súvislosti rozhodol, opierajúc sa o vlastnú judikatúru, ktorá sa týka ponechanej procesnej autonómie, pri absencii právnej úpravy Spoločenstva v tejto oblasti, vnútroštátnym právnym poriadkom na zabezpečenie zachovania práv, ktoré osoby podliehajúce ich právomoci vyvodzujú z priameho účinku práva Spoločenstva, ako aj z dvojitého obmedzenia nevyhnutného na dodržiavanie zásady ekvivalencie a efektivity, že právo Spoločenstva nebráni uplatneniu predpisov vnútroštátneho práva, ktoré podriaďujú vrátenie povinného poplatku, akým je poplatok vo veci samej, dôkazu, ktorý má predložiť autor žiadosti o vrátenie, o tom, že výhoda,

ktorú získali veľkoobchodní distribútori zo skutočnosti, že nepodliehajú tomuto poplatku, presahuje náklady, ktoré znášajú pri vykonávaní povinností verejnej služby uložených vnútroštátnou legislatívou, a najmä o tom, že aspoň jedna z podmienok nazývaných „Altmark“²⁷ nie je splnená.

Vo veci *Transalpine Ölleitung in Österreich* (rozsudok z 5. októbra 2006, C-368/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Verwaltungsgerichtshof (Rakúsko) predložil Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu článku 88 ods. 3 poslednej vety ES, v ktorej mohol potvrdiť, pričom ich upresnil, niekoľko názorov na úlohu vnútroštátnych súdov v rámci uplatňovania systému kontroly štátnych pomoci, osobitne vo vzťahu k protiprávnej pomoci, pretože sa poskytnula v rozpore s povinnosťou oznámenia stanovenou v tomto ustanovení, ale bola neskôr vyhlásená za zlučiteľnú so spoločným trhom rozhodnutím Komisie. V súlade s ustálenou judikatúrou, Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že článok 88 ods. 3 poslednú vetu ES je potrebné vykladať v tom zmysle, že prináleží vnútroštátnym súdom ochraňovať práva osôb podliehajúcich ich právomoci pred prípadným nedodržaním zákazu uskutočnenia pomoci vnútroštátnymi orgánmi predtým, ako Komisia prijme rozhodnutie o jej povolení a zdôraznil, ako krátko predtým už urobil v rozsudku *Air Liquide Industries Belgium* (rozsudok z 15. júna 2006, C-393/04 a C-41/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), že pri svojom rozhodovaní musia vnútroštátne súdy v plnom rozsahu zohľadniť záujem Spoločenstva, ktorý im zakazuje prijať opatrenie, ktorého jediným účinkom by bolo rozšírenie okruhu príjemcov protiprávnej pomoci. Súdny dvor na druhej strane zároveň pripomenul, že dôsledkom rozhodnutia Komisie vyhlasujúceho neozenú pomoc za zlučiteľnú so spoločným trhom nie je legalizácia *a posteriori* vykonávacích aktov, ktoré sú neplatné z dôvodu, že boli prijaté v rozpore so zákazom uvedeným v tomto ustanovení, pretože by mohlo dôjsť k ohrozeniu priameho účinku ako potrebného účinku článku 88 ods. 3 poslednej vety ES a popretiu záujmov osôb podliehajúcich právomoci vnútroštátnych súdov, ktorých úlohou je tieto záujmy chrániť. V tomto ohľade podľa Súdneho dvora nie je relevantné, či rozhodnutie Komisie upresňuje, že posúdenie predmetnej pomoci Komisiou sa vzťahovalo na obdobie predchádzajúce jeho prijatiu, alebo či žiadosť o vrátenie bola podaná pred alebo po prijatí rozhodnutia vyhlasujúceho pomoc za zlučiteľnú so spoločným trhom, pokiaľ sa táto žiadosť vzťahuje na protiprávnú situáciu vyplývajúcu z neozenia. Napokon uvádza svoju judikatúru, podľa ktorej vnútroštátne súdy musia osobám podliehajúcim ich právomoci, ktoré sa môžu dovoľávať nedodržania povinnosti oznámenia štátnych pomoci, zabezpečiť, že z neho budú vyvedené všetky dôsledky v súlade s ich vnútroštátnym právom, a to jednak v súvislosti s platnosťou aktov, ktorými sa vykonáva opatrenie pomoci, ako aj v súvislosti s vymáhaním finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením alebo s prípadnými predbežnými opatreniami, Súdny dvor rozhodol, že podľa možností vnútroštátneho práva a procesných prostriedkov, ktoré toto právo stanovuje, môže vnútroštátny súd v závislosti od jednotlivého prípadu považovať za potrebné nariadiť vymáhanie protiprávnej pomoci od jej príjemcov, aj keď táto pomoc bola neskôr Komisiou vyhlásená za zlučiteľnú so spoločným trhom, alebo môže byť považovaná za žiadosť o náhradu škody spôsobenú protiprávnou povahou takéhoto opatrenia.

²⁷ Rozsudok z 24. júla 2003, *Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, Zb. s. I-7747.

Aproximácia právnych predpisov a jednotná právna úprava

V tejto oblasti sa Súdny dvor dotkol rôznych častí právnej úpravy Spoločenstva.

Vo veci *International Air Transport Association a i.*, už citovanej, Súdny dvor o otázke, či je článok 6 nariadenia č. 261/2004²⁸, týkajúci sa práv leteckých cestujúcich zlučiteľný s Montrealským dohovorom, rozhodol, že opatrenia spočívajúce v pomoci a náhradách cestujúcim a starostlivosti o nich v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letu stanovené v tomto článku predstavujú štandardizované a okamžité opatrenia na nápravu ujmy, ktoré nie sú prekážkou toho, aby dotknutí cestujúci v prípade, keď im to isté meškание spôsobilo okrem iného škody zakladajúce nárok na ich náhradu, mohli taktiež podať žaloby o náhradu týchto škôd za podmienok upravených Montrealským dohovorom. Súdny dvor tiež rozhodol, že povinnosť odôvodnenia bola dodržaná, keďže z nariadenia jasne vyplýva podstata cieľa sledovaného inštitúciami, a nemožno preto požadovať, aby obsahovalo osobitné odôvodnenie pre každé z uskutočnených technických rozhodnutí. Čo sa týka dodržiavania zásady proporcionality, všeobecnej zásady práva Spoločenstva, ktorá vyžaduje, aby boli prostriedky stanovené v ustanovení Spoločenstva schopné dosiahnuť sledovaný účel a nezachádzali nad rámec toho, čo je potrebné na jeho dosiahnutie, Súdny dvor rozhodol, že opatrenia spočívajúce v pomoci a náhradách cestujúcim a starostlivosti o nich stanovené v tomto nariadení nie sú zjavne neprimerané cieľu sledovanému zákonodarcom Spoločenstva, ktorý spočíva v posilnení ochrany cestujúcich, ktorí sú obeťami zrušenia alebo veľkého meškania letov. Pokiaľ ide o zásadu rovnosti zaobchádzania, Súdny dvor tvrdí, že povinnosti vyplývajúce z uvedeného nariadenia nie sú neplatné, aj keď také povinnosti nie sú uložené pre ostatné dopravné prostriedky. V skutočnosti, rôzne spôsoby dopravy nie sú zameniteľné a situácia cestujúceho, ktorý je obeťou zrušenia alebo meškania letu je objektívne odlišná od situácie cestujúceho, ktorý použije iný dopravný prostriedok. Navyše škoda spôsobená cestujúcim leteckých dopravcov v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov je obdobná bez ohľadu na spoločnosť, s ktorou cestujúci uzavreli zmluvu, a nesúvisí s cenovou politikou. So všetkými leteckými spoločnosťami sa preto musí zaobchádzať rovnako.

Dva rozsudky sa týkajú smernice 85/374²⁹ a majú špeciálny význam. Prvý sa týka možnosti prenosu zodpovedností z výrobcu na dodávateľa, druhý sa týka okamihu uvedenia výrobku do obehu. Vo veci *Skov a Bilka*. (rozsudok z 10. januára 2006, C-402/03, Zb. s. I-199) Súdny dvor hľadal odpoveď na otázku, či uvedená smernica vylučuje vnútroštátne pravidlo, podľa ktorého dodávateľ preberá v neobmedzenom rozsahu objektívnu zodpovednosť výrobcu podľa tejto smernice. Konštatujúc, že táto smernica zavádza objektívnu zodpovednosť, ktorú nesie výrobca, a cieľom smernice je úplné zosúladenie v bodoch, ktoré upravuje, Súdny dvor dospel k záveru, že vymedzenie okruhu zodpovedných sa musí považovať za taxatívne. Uvedená smernica stanovuje zodpovednosť dodávateľa iba za predpokladu, že

²⁸ Nariadenie (ES) č. 261/2004 Európskeho parlamentu a Rady, z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (Ú. v. ES L 46, s. 1; Mim. vyd. 07/008, s. 1).

²⁹ Smernica 85/374/EHS Rady, z 25. júla 1985 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o zodpovednosti za chybné výrobky (Ú. v. ES L 210, s. 25; Mim. vyd. 15/001, s. 257).

výrobcu nemožno zistiť, vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje, že dodávateľ priamo zodpovedá za chyby výrobku voči poškodeným osobám, rozšírila tento okruh zodpovedných, a preto nie je prípustná. Pokiaľ ide na druhej strane o zodpovednosť za zavinenie výrobcu, Súdny dvor rozhodol, že uvedená smernica nebráni vnútroštátnemu pravidlu, podľa ktorého je dodávateľ povinný prebrať v neobmedzenom rozsahu zodpovednosť za zavinenie výrobcu, keďže režim zodpovednosti zavedený uvedenou smernicou nevylučuje uplatňovanie iných režimov zmluvnej alebo mimozmluvnej zodpovednosti, pokiaľ spočívajú na iných základoch, ako sú napríklad záruka za skryté chyby alebo zavinenie.

Vo veci *O'Byrne* (rozsudok z 9. februára 2006, C-127/04, Zb. s. I-1313) išlo na jednej strane o zistenie, odkedy môže byť výrobok považovaný za uvedený do obehu, keďže premlčiacia doba práv priznaných poškodenej osobe je desať rokov od uvedenia výrobku do obehu, a na druhej strane o zistenie, či jedného účastníka konania možno nahradiť iným účastníkom konania, ak žaloba bola omylom podaná proti spoločnosti, ktorá nie je skutočným výrobcu výrobku. Súdny dvor rozhodol, že výrobok je uvedený do obehu, keď opustil výrobný proces uskutočňovaný výrobcu a vstúpil do procesu uvedenia na trh, v ktorom sa ponúka verejnosti na účely použitia alebo spotreby. Nezáleží na tom, či výrobok predáva výrobca priamo používateľovi alebo spotrebiteľovi alebo či sa tento predaj uskutočňuje prostredníctvom jedného alebo viacerých článkov distribučnej reťaze. Pokiaľ je však jeden z článkov distribučnej reťaze úzko spojený s výrobcu, z tohto spojenia vyplýva, že tento subjekt je v skutočnosti zapojený do procesu výroby dotknutého výrobku v tom zmysle, že ak je žaloba podaná proti spoločnosti omylom považovanej za výrobcu výrobku, je úlohou vnútroštátneho súdu stanoviť podmienky, za ktorých môže dôjsť k zámene jedného účastníka konania za iného, pri úplnom rešpektovaní pôsobnosti *ratione personae* uvedenej smernice, zatiaľ čo vymedzenie okruhu zodpovedných je taxatívne.

V oblasti porovnávacej reklamy, vo veci *Lidl Belgium* (rozsudok z 19. septembra 2006, C-356/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), Súdny dvor uskutočnil výklad smernice 84/450³⁰. Zaoberajúc sa otázkou zákonnosti dvoch špecifických foriem porovnávacej reklamy, ktoré sa obidve zakladajú na porovnávaní cien bez toho, aby reklama určila, ktoré tovary sa porovnávajú a bez toho, aby uviedla príslušné ceny, Súdny dvor rozhodol, že na jednej strane uvedená smernica nebráni tomu, aby sa porovnávacia reklama vzťahovala hromadne na sortimenty výrobkov bežnej spotreby predávané dvoma konkurenčnými obchodnými reťazcami, pokiaľ obidva tieto sortimenty pozostávajú z jednotlivých výrobkov, ktoré vnímané v pároch individuálne splňajú podmienku porovnateľnosti ňou stanovenú. Navyše požiadavka, že reklama „objektívne porovnáva“ vlastnosti dotknutých tovarov nevyžaduje, aby porovnávané výrobky a ceny tak zadávateľa reklamy, ako aj všetkých ostatných súťažiteľov zahrnutých do porovnania boli výslovne a taxatívne vymenované v reklame. Vlastnosti týchto tovarov však musia byť „kontrolovateľné“, ako v prípade ich cien a všeobecnej úrovne cien uplatňovaných obchodným reťazcom na jeho sortiment porovnateľných výrobkov a výšku ročne dosiahnuteľných úspor spotrebiteľom podľa toho, či nakupuje tieto výrobky prevažne v jednom alebo v inom obchodnom reťazci. V prípade, že porovnávané údaje, o ktoré sa opiera tvrdenie o určitej vlastnosti, nie sú uvedené

³⁰ Smernica 84/450/EHS Rady, z 10. septembra 1984, o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa klamlivej reklamy, zmenená a doplnená smernicou 97/55 Európskeho parlamentu a Rady, zo 6. októbra 1997 (Ú. v. ES L 250, s. 17; Mim. vyd. 15/001, s. 227).

v porovnávacej reklame, zadávateľ reklamy musí informovať adresátov tejto reklamy, kde a ako sa môžu s týmito údajmi ľahko oboznámiť s cieľom skontrolovať ich správnosť, alebo aby ich nechali skontrolovať. Na druhej strane, porovnávacia reklama, ktorá vyzdvihuje nižšiu všeobecnú úroveň cien zadávateľa reklamy vo vzťahu k jeho hlavným súťažiteľom, hoci porovnanie sa vzťahuje na vzorku výrobkov, môže byť klamlivá v troch nasledujúcich prípadoch: ak reklama neuvádza, že porovnanie sa týka len jednej vzorky a nie všetkých výrobkov zadávateľa reklamy, ak neidentifikuje použité prvky porovnávania alebo neuvádza zdroj informácií, na základe ktorého je možná takáto identifikácia, alebo ak obsahuje hromadný odkaz na rozdiel v úsporách, ktoré môže spotrebiteľ dosiahnuť svojimi nákupmi bežnej spotreby prevažne u zadávateľa reklamy než u jeho súťažiteľov bez konkretizácie všeobecnej úrovne cien uplatňovaných každým týmto súťažiteľom, a výšku úspor dosiahnuteľných nákupmi prevažne u zadávateľa reklamy, a nie u iných súťažiteľov.

Vo veci *Mostaza Claro* (rozsudok z 26. októbra 2006, C-168/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor uskutočnil výklad smernice 93/13³¹. Mal dať odpoveď na otázku či, vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia, ktoré znevýhodňuje spotrebiteľa, vydaného po ukončení rozhodcovského konania, vynúteného podmienkou účastníckej zmluvy o predplatenej prevádzke mobilného telefónu, ktorá má byť kvalifikovaná ako nekalá, môže začať súdne konanie, aj keď spotrebiteľ v tomto smere nemal úspech pred rozhodcom, Súdny dvor rozhodol, že uvedená smernica sa má vykladať v tom zmysle, že vyžaduje, aby vnútroštátny súd posúdil neplatnosť rozhodcovskej zmluvy a zrušil toto rozhodnutie z dôvodu, že uvedená zmluva obsahuje nekalú podmienku, hoci sa spotrebiteľ dovoľával tejto neplatnosti nie v rámci rozhodcovského konania, ale výlučne v rámci žaloby o zrušenie.

V oblasti autorských a s nimi súvisiacich práv, vo veci *SGAE* (rozsudok zo 7. decembra 2006, C-306/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), Súdny dvor upresnil pojem „verejný prenos“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2001/29³², ktorý stanovuje výlučné právo autorov udeliť súhlas alebo zakázať takýto prenos ich diel. Na základe otázky, ktorú položila Audiencia Provincial de Barcelona (Španielsko) v rámci sporu medzi SGAE, španielskou organizáciou poverenou správou autorských práv a hotelovým zariadením, Súdny dvor mal predovšetkým určiť, či uvedená definícia zahŕňa šírenie programov prostredníctvom televíznych prijímačov umiestneným v hotelových izbách. Výkladom dotknutého ustanovenia smernice 2001/29 vo svetle medzinárodného práva, ktoré sa má uplatňovať na úrovni Spoločenstva, v tomto prípade Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel z 24. júla 1971 a Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) o autorských právach z 20. decembra 1996, Súdny dvor zvolil globálny prístup. Zdôraznil, že potenciálnymi televíznymi divákmi diel sú nielen klienti ubytovaní v izbách a klienti prítomní v inej časti hotela, kde je k dispozícii televízny prijímač, ale aj klienti vstupujúci do hotela. To predstavuje veľký počet osôb, takže ich treba považovať za verejnosť v zmysle smernice 2001/19. Súdny dvor preto rozhodol, že hoci samotné umiestnenie televíznych prijímačov v hotelových izbách nepredstavuje verejný prenos, na druhej strane poskytovanie signálu klientom hotela

³¹ Smernica 93/13/EHS Rady, z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd.).

³² Smernica 2001/29/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

prostredníctvom televíznych prijímačov je verejným prenosom. Okrem toho súkromná povaha izieb nie je relevantná.

Ochranné známky

V oblasti práva ochranných známok sa zameriame na rozsudok vyhlásený vo veci *Bovemij Verzekeringen* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-108/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), ktorý určuje aké územie sa musí zobrať do úvahy pri posudzovaní, či označenie nadobudlo rozlišovaciu spôsobilosť používaním v zmysle článku 3 ods. 3 smernice 89/104³³, v členskom štáte alebo v skupine členských štátov, ktoré majú spoločnú legislatívu o ochranných známkach, akou je v tomto prípade Benelux (ktorý sa podľa judikatúry Súdneho dvora musí považovať za jeden členský štát). Súdny dvor rozhodol, že pri posudzovaní či sa dôvody zamietnutia vymenované v článku 3 ods. 1 písm. b) až d) uvedenej smernice musia odmietnuť z dôvodu nadobudnutia rozlišovacej spôsobilosti používaním v zmysle článku 3 ods. 3, je relevantnou iba situácia prevládajúca na časti územia predmetného členského štátu, kde sa skonštatovali dôvody zamietnutia. V dôsledku toho uplatnenie výnimky stanovenej v článku 3 ods. 3 tej istej smernice na dôvody zamietnutia predpokladá, že ochranná známka nadobudla rozlišovaciu spôsobilosť používaním v celej časti územia členského štátu alebo v celej časti územia Beneluxu, v ktorej existuje dôvod zamietnutia. Okrem toho, pokiaľ ide o ochrannú známku zloženú z jedného alebo viacerých slov úradného jazyka dotknutého členského štátu a ak dôvod zamietnutia existuje iba v jednom z jeho jazykových pásiem, musí sa preukázať, že ochranná známka nadobudla používaním rozlišovaciu spôsobilosť v celom tomto jazykovom pásme. Rovnako pri označení vo veci samej (EUROPOLIS) obsahujúcom holandský pojem (polis) je potrebné zobrať do úvahy časť Beneluxu, kde sa používa holandčina.

Dane

V tejto oblasti, sa jedna vec týkala zákazu diskriminujúcich vnútroštátnych zdanení a tri systému dane z pridanej hodnoty v Spoločenstve.

V spojených veciach *Nádasdi* (rozsudok z 5. októbra 2006, C-290/05 a C-333/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor vyhlásil maďarskú registračnú daň za nezlučiteľnú s právom Spoločenstva, pretože sa uplatňuje na ojazdené vozidlá dovezené z iných členských štátov bez prihliadnutia na zníženie ich hodnoty a zaťažuje tieto ojazdené vozidlá viac ako podobné ojazdené vozidlá už zaregistrované v Maďarsku, ktoré podliehajú tej istej dani pri ich prvej registrácii vozidla. Skúmaním spornej dane z hľadiska zákazu diskriminujúcich vnútroštátnych zdanení s ohľadom na výrobky pochádzajúce z iných členských štátov vymenované v článku 90 ES, Súdny dvor prikočil k porovnaniu účinkov uvedenej dane, týkajúcej sa ojazdeného vozidla dovezeného z iného členského štátu s účinkami zaťažujúcimi podobné vozidlo s pôvodom v Maďarsku. Konštatoval, že vozidlo

³³ Prvá smernica 89/104/EHS Rady, z 21. decembra 1988 o aproximácii právnych predpisov členských štátov v oblasti ochranných známok (Ú. v. ES L 40, 1989, s. 1; Mim. vyd. 17/001, s. 92).

s pôvodom v Maďarsku, pri ktorom daň bola uhradená, keď bolo vozidlo nové, postupne stráca časť svojej trhovej hodnoty a že výška registračnej dane obsiahnutej v zostatkovej hodnote sa proporcionálne znižuje. Naopak vozidlo rovnakého typu, veku a s rovnakým počtom najazdených kilometrov, ktoré má ďalšie rovnaké znaky, zakúpené ako ojazdené v inom členskom štáte, podlieha dani bez toho, aby táto daň bola znížená úmerne k zníženiu jeho hodnoty, a z tohto dôvodu je zdanené vyššou daňou. Súdny dvor z toho vyvodil, že článok 90 ES vyžaduje, aby sa zohľadňovalo zníženie hodnoty ojazdených vozidiel, ktoré sú predmetom zdaňovania.

Vo veci *Stichting Kinderopvang Enschede* (rozsudok z 9. februára 2006, C-415/04, Zb. s. I-1385) sa Súdny dvor vyjadril k oslobodeniu od dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) činností vo verejnom záujme stanovených v článku 13 A ods. 1 písm. g) a h) šiestej smernice 77/388³⁴, a teda úzko spojené so sociálnou pomocou a sociálnym zabezpečením, ako aj starostlivosťou o deti alebo mládež. Vo veci samej boli sporné služby poskytované neziskovou organizáciou, ktorá je sprostredkovateľom medzi osobami, ktoré hľadajú a ponúkajú službu opatery detí. Súdny dvor rozhodol, že oslobodenie takejto činnosti od DPH podlieha trom podmienkam, ktorých overenie prináleží vnútroštátnemu súdu. Po prvé, služba opatery detí vykonávaná dennými opatrovateľmi ako hlavné plnenie, s ktorým je činnosť inštitúcie úzko spojená, musí sama osebe spĺňať podmienky oslobodenia, najmä kritérium „sociálneho charakteru“, ktorý musí byť priznaný poskytovateľovi služby. Ďalej, služby poskytnuté dotknutou inštitúciou ako sprostredkovateľom musia byť nevyhnutné pre službu opatery detí v tom zmysle, že výber a vzdelávanie denných opatrovateľov inštitúciou musí viesť k tomu, že opatrovateľská služba je takej povahy a kvality, že by nebolo možné zabezpečiť službu rovnakej hodnoty bez využitia sprostredkovateľskej služby. Nakoniec tieto služby nesmú byť vo svojej podstate určené na nadobúdanie dodatočných príjmov realizáciou plnení, ktoré priamo konkurujú plneniam komerčných podnikov podliehajúcich dani.

Vo veciach *University of Huddersfield a Halifax a i.* (rozsudky z 21. februára 2006, C-223/03, Zb. s. I-1751, a C-255/02, Zb. s. I-1609) Súdny dvor uviedol, že v oblasti dane z pridanej hodnoty plnenia sú dodávkami tovaru alebo poskytovaním služieb a hospodárskou činnosťou v zmysle vyššie uvedenej šiestej smernice v prípade, ak spĺňajú objektívne kritériá, na ktorých sú tieto pojmy založené. S výhradou daňového podvodu otázka, či predmetné plnenie bolo vykonané iba s cieľom získania daňovej výhody, nie je vôbec relevantná. Otázky položené vo veci *Halifax a i.*, už citovanej, však umožnili Súdnemu dvoru doplniť, že zásada zákazu zneužívania vo vzťahu k plneniam, ktoré nie sú vykonávané v rámci bežných obchodných transakcií, ale iba s cieľom získať zneužitím výhody stanovené právom Spoločenstva, sa uplatňuje takisto na oblasť DPH. V dôsledku toho si platiteľ dane nemôže odpočítať DPH zaplatenú na vstupe, keď plnenia predstavujúce základ tohto práva predstavujú zneužitie. Súdny dvor v tomto zmysle upresnil, že existencia zneužívania v oblasti DPH predpokladá splnenie dvoch podmienok. Na jednej strane dotknuté plnenia, napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených v šiestej smernici a vo vnútroštátnej právnej úprave preberajúcej túto smernicu, musia viesť k získaniu daňovej

³⁴ Šiesta smernica 77/388/EHS Rady zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 95/7/ES z 10. apríla 1995 (Ú. v. ES L 102, s. 18; Mim. vyd. 09/001, s. 274).

výhody, ktorej poskytnutie by bolo v rozpore s cieľom sledovaným týmito ustanoveniami. Na druhej strane musí z celku objektívnych prvkov takisto vyplývať, že hlavným cieľom predmetných plnení je získať daňovú výhodu, zákaz zneužitia nie je relevantný, keď môžu mať predmetné plnenia nejaké iné vysvetlenie.

V tomto kontexte treba ďalej upozorniť na tretí rozsudok vyhlásený v ten istý deň vo veci *BUPA Hospitals a Goldsborough Developments* (rozsudok z 21. februára 2006, C-419/02, Zb. s. I-1685) a v ktorom Súdny dvor rozhodol, že článok 10 ods. 2 druhého pododseku šiestej smernice, ktorý stanovuje, že v prípade vyplatenia preddavku sa DPH stane splatnou bez toho, aby sa už uskutočnila dodávka alebo poskytnutie služieb, sa neuplatňuje na preddavky uhradené za dodávku tovaru alebo poskytnutie služieb, ktoré zatiaľ neboli presne určené.

Vo veci *Banca popolare di Cremona* (rozsudok z 3. októbra 2006, C-475/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor rozhodol, že talianska regionálna daň z produkčných činností (ďalej len „IRAP“) je zlučiteľná so šiestou smernicou 77/388, konkrétne s jej článkom 33, ktorý zakazuje členským štátom zaviesť alebo zachovať daňové systémy, ktoré majú charakter dane z obratu. Na to, aby dospel k tomuto záveru, Súdny dvor porovnal charakteristické znaky tejto dane s charakteristickými znakmi DPH. Súdny dvor v tejto súvislosti konštatoval, že IRAP je daň vypočítaná z čistej hodnoty produkcie podniku v priebehu daného obdobia (rozdiel medzi „hodnotou produkcie“ a „nákladmi produkcie“), ktorá zahŕňa zložky, ktoré nemajú priamu spojitosť s dodávkami tovarov alebo služieb ako takými. IRAP preto nemožno považovať za úmernú k cene dodaných tovarov alebo služieb na rozdiel od DPH. Ďalej Súdny dvor zdôraznil, že všetci platitelia dane nemajú možnosť preniesť daňové dotknuté bremeno, takže táto daň nie je koncipovaná tak, aby sa preniesla na konečného spotrebiteľa, zatiaľ čo DPH zatažuje výlučne konečného spotrebiteľa a je úplne neutrálna vo vzťahu k platiteľom dane, ktorí vstupujú do výrobného a distribučného procesu pred štádiom konečného zdanenia bez ohľadu na počet transakcií, ku ktorým došlo. Z tohto dôvodu IRAP nemá všetky podstatné charakteristické znaky DPH a nepredstavuje daň, ktorá má charakter dane z obratu v zmysle článku 33 ods. 1 druhej smernice, a toto ustanovenie nebráni jej zachovaniu.

Sociálna politika

Smernica 93/04 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času bola základom v troch konaniach, kým zákaz diskriminácie medzi pracovníkmi mužského a ženského pohlavia bol základom štvrtého konania³⁵ a rámcová dohoda o práci na dobu určitú piateho konania.

Vo veci *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (rozsudok zo 6. apríla 2006, C-124/05, Zb. s. I-3423) Súdny dvor o otázke, či preplatenie dní minimálnej dovolenky za rok, ktoré neboli vyčerpané v priebehu predchádzajúcich rokov, odporuje článku 7 ods. 2 smernice 93/04, rozhodol, že toto ustanovenie treba vykladať v tom zmysle, že mu odporuje, keď

³⁵ Smernica 93/104/ES Rady z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. ES L 307, s. 18; Mim. vyd. 005/002, s. 197), zmenená a doplnená smernicou 2000/34 z 22. júna 2000 (Ú. v. ES L 195, s. 41; Mim. vyd. 05/004, s. 27).

vnútroštátny právny predpis umožňuje počas trvania pracovnej zmluvy namiesto dní dovolenky za rok v zmysle článku 7 ods. 1 uvedenej smernice, ktoré neboli vyčerpané v určitom roku, vyplatiť peňažnú náhradu v nasledujúcom roku. Súdny dvor rozhodol, že právo každého pracovníka na platenú ročnú dovolenku treba považovať za mimoriadne významnú zásadu sociálneho práva Spoločenstva, od ktorej sa nemožno odchyliť, a príslušné vnútroštátne orgány ju môžu uplatňovať len v rozsahu, ktorý smernica výslovne vymedzuje. Táto smernica stanovuje pravidlo, podľa ktorého pracovník musí mať za normálnych okolností k dispozícii skutočnú dobu na odpočinok, aby bola zabezpečená účinná ochrana jeho bezpečnosti a zdravia, a len v prípade skončenia pracovného pomeru pripúšťa článok 7 ods. 2 smernice, že namiesto platenej dovolenky za rok bude vyplatená finančná náhrada.

Vo veciach *Robinson-Steele a i.* (rozsudok zo 16. marca 2006, C-131/04 a C-257/04, Zb. s. I-2531) sa Súdny dvor vyjadril k tomu, či vyplatenie nároku na ročnú dovolenku podľa miestnej kolektívnej zmluvy formou vyplatenia časti mzdy zaplatenej pracovníkovi za vykonanú prácu bez toho, aby pracovník dostal z tohto dôvodu k platbe za vykonanú prácu ešte platbu navyše, je v súlade s článkom 7 ods. 1 smernice 93/104. Súdny dvor jasne skonštatoval, že článok 7 uvedenej smernice odporuje, aby platba za minimálnu ročnú dovolenku v zmysle tohto ustanovenia bola vyplácaná v splátkach rozvrhnutých na zodpovedajúce ročné pracovné obdobie a tieto splátky boli vyplácané spolu s odmenou za vykonanú prácu, a nie tak, že uvedená platba je vyplácaná za stanovené obdobie, v priebehu ktorého pracovník skutočne čerpá dovolenku.

Vo veci *Komisia/Spojené kráľovstvo* (rozsudok zo 7. septembra 2006, C-484/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor rozhodoval v rámci konania o žalobe o nesplnenie povinnosti. Podľa smernice 93/104 zmenenej a doplnenej smernicou 2000/34 si členský štát nesplní svoje povinnosti tým, že na pracovníkov, ktorých časť pracovného času sa nemeria alebo nie je vopred určená, alebo si ju môže určiť sám pracovník vzhľadom na osobitnú povahu príslušnej činnosti, uplatní odchýlku na niektoré pravidlá týkajúce sa nároku na odpočinok, a že neprijme opatrenia potrebné na zabezpečenie minimálnych dôb denného a týždenného odpočinku pracovníkov. Potrebný účinok práv priznaných pracovníkom uvedenou smernicou so sebou nevyhnutne prináša povinnosť členských štátov zaručiť dodržanie nároku na skutočný odpočinok. Členský štát, ktorý po prebratí smernice stanoví pre pracovníkov nároky na odpočinok a ktorý v usmerneniach adresovaných zamestnávateľom a pracovníkom v súvislosti s uplatnením týchto nárokov stanoví, že zamestnávateľ nie je povinný dbať o to, aby pracovníci skutočne využili tieto nároky, nezabezpečuje dodržiavanie minimálnych požiadaviek stanovených uvedenou smernicou, ani jej základného účelu. Vyhlasujúc, že ak zamestnávatelia nemôžu zabrániť, aby si pracovníci vyčerpali doby odpočinku, nie sú povinní dbať o to, aby pracovníci skutočne využili tento nárok, takéto usmernenia zjavne môžu zbaviť nároky stanovené v uvedenej smernici ich opodstatnenia a nie sú v súlade s jej účelom, podľa ktorého sú minimálne doby odpočinku nevyhnutné na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov.

Vo veci *Cadman* (rozsudok z 3. októbra 2006, C-17/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor uskutočnil výklad článku 141 ES, pričom upresnil rozsudok *Danfoss* (rozsudok zo 17. októbra 1989, 109/88, Zb. s. 3199), ktorým potom čo poznamenal, že nie je vylúčené, aby uplatnenie kritéria počtu odpracovaných rokov mohlo viesť k menej priaznivému

zaobchádzaniu so zamestnankyňami než so zamestnancami, konštatoval, že zamestnávateľ nemusí osobitne odôvodňovať uplatnenie tohto kritéria. Súdny dvor potvrdil, že pokiaľ je kritérium počtu odpracovaných rokov vo všeobecnosti spôsobilé dosiahnuť legitímny cieľ odmenenia získanej skúsenosti, na základe ktorej je zamestnanec schopný lepšie zvládnuť svoje úlohy za predpokladu, že v dôsledku uplatnenia tohto kritéria ako okolnosti prispievajúcej k určaniu odmien vznikajú rozdiely v odmeňovaní rovnakej práce alebo práce rovnakej hodnoty medzi zamestnancami a zamestnankyňami, ktoré sa majú zahrnúť do porovnania, zamestnávateľ nemusí osobitne preukazovať, že uplatnenie tohto kritéria je spôsobilé dosiahnuť predmetný cieľ, pokiaľ ide o predmetné zamestnanie, s výnimkou prípadu, ak zamestnanec predloží dôkazy, na základe ktorých môžu vzniknúť vážne pochybnosti v tomto smere. Zamestnávateľovi teda prislúcha preukázať, že to, čo je vo všeobecnosti pravdou a to, že počet odpracovaných rokov ide ruka v ruku so skúsenosťou a vo všeobecnosti umožňuje zamestnancovi lepšie zvládnuť jeho úlohy, je pravdou, aj pokiaľ ide o predmetné zamestnanie. Ak je totiž pre určenie odmeny uplatnený systém profesionálnej klasifikácie založený na ohodnotení vykonávanej práce, nie je potrebné preukazovať, že zamestnanec, posudzovaný individuálne počas relevantného obdobia, získal skúsenosť, ktorá mu umožňuje lepšie vykonávať svoju prácu. Na druhej strane je potrebné objektívne zobrať do úvahy povahu vykonávanej práce.

Vo veci *Adeneler a i.* (rozsudok zo 4. júla 2006, C-212/04, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor bol požiadaný o výklad doložky 1 a 5 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, uzatvorenej 18. marca 1999, ktorá sa nachádza v prílohe smernice 1999/70, týkajúcej sa rámcovej dohody ETUC, UNICE a CEEP o práci na dobu určitú³⁶. Konštatujúc, že uvedená rámcová dohoda neobsahuje všeobecnú povinnosť členských štátov zakotviť premenu pracovných zmlúv na dobu určitú na zmluvy na dobu neurčitú, Súdny dvor rozhodol, že použitie opätovne uzatváraných pracovných zmlúv na dobu určitú, ktoré by bolo odôvodnené iba tým, že to stanovuje všeobecné zákonné alebo podzákonné ustanovenie členského štátu, je v rozpore s doložkou 5 bodom 1 písm. a) rámcovej dohody. Naopak, pojem „objektívne dôvody“ v zmysle spomínanej doložky, odôvodňujúci opätovné uzatváranie zmlúv alebo pracovnoprávných vzťahov, vyžaduje, aby využitie tohto osobitného druhu pracovnoprávných vzťahov, tak ako to určuje vnútroštátna právna úprava, bolo odôvodnené existenciou konkrétnych prvkov súvisiacich najmä s predmetnou činnosťou a s podmienkami jej výkonu. Aj vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje, že za „opätovne uzatvárané“, resp. „opätovne zakladané“ v zmysle uvedenej doložky sa majú považovať iba tie pracovné zmluvy alebo pracovnoprávne vzťahy na dobu určitú, medzi ktorými neuplynula dlhšia lehota ako 20 pracovných, je v rozpore s touto dohodou. Takéto ustanovenie ohrozuje cieľ, účel a potrebný účinok rámcovej dohody v tom zmysle, že umožňuje zamestnanie pracovníkov za neistých podmienok na celé roky, pretože v praxi by títo nemali inú možnosť, ako súhlasiť s prerušeniami v dĺžke 20 pracovných dní v rámci reťazca zmlúv, ktoré ich viažu k ich zamestnávateľom. Napokon uvedená rámcová dohoda bráni uplatneniu vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá bezpodmienečne zakazuje iba vo verejnom sektore premeniť na pracovnú zmluvu na dobu neurčitú opätovne uzatvárané zmluvy na dobu určitú, ktoré v skutočnosti mali za cieľ pokryť dlhodobé, dokonca trvalé potreby zamestnávateľa, a musia byť preto považované za zneužívané.

³⁶ Smernica 1999/70/ES Rady z 28. júna 1999 o rámcovej dohode o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP (Ú. v. ES L 175, s. 43; Mim. Vyd. 05/003, s. 368).

Spolupráca v občianskych a súdnych veciach

V tejto oblasti Súdny dvor musel vykladať Bruselský dohovor z roku 1968 a nariadenie č. 1346/2000 o konkurzných konaniach.

V rámci protokolu z 3. júna 1971 o výklade Dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach³⁷ Súdny dvorom sa Súdny dvor vyjadril k rozsahu ustanovenia o výlučnej právomoci podľa článku 16 bodu 4 v oblasti konaní týkajúcich sa registrácie alebo platnosti patentov. Vo veci GAT (rozsudok z 13. júla 2006, C-4/03, zatiaľ neuverejnený v Zbierke) Súdny dvor mal odpovedať na otázku, či sa právomoc súdov zmluvného štátu, v ktorom bolo požiadané o registráciu alebo udelenie ochrany, v ktorom sa registrácia alebo udelenie ochrany vykonali alebo sa podľa medzinárodného dohovoru považujú za vykonané, týka všetkých konaní registrácie alebo platnosti patentov, alebo len tých konaní, v ktorých je otázka nastolená v žalobe. V zmysle teleologického výkladu článku 16 bodu 4 tohto dohovoru Súdny dvor dospel k záveru, že výlučná právomoc stanovená týmto ustanovením sa musí uplatniť bez ohľadu na to, v akom procesnom rámci je otázka registrácie alebo platnosti patentu nastolená, či už je to v žalobe, alebo formou námietky, v čase podania návrhu na začatie konania alebo v neskoršom štádiu konania. Jedine toto riešenie v skutočnosti umožňuje zaručiť, aby sa kogentná povaha uvedeného pravidla právomoci neobišla a bol zachovaný predvídateľnosť pravidiel právomoci stanovených v dohovore a aby sa odstránilo riziko navzájom si odporujúcich rozhodnutí.

Vo veci *Eurofood IFSC* (rozsudok z 2. mája 2006, C-341/04, Zb. s. I-3813) Súdny dvor poskytol dôležité informácie týkajúce sa nariadenia č. 1346/2000 o konkurzných konaniach³⁸. Súdny dvor v tomto rozsudku najmä upresnil pojem „centrum hlavných záujmov“ dlžníka, ktoré určuje súdy, ktoré majú právomoc začať konkurzné konanie a za ktoré sa pri obchodných spoločnostiach v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo. Ak majú materská spoločnosť a jej dcérska spoločnosť svoje registrované sídla v dvoch rôznych členských štátoch, potom je určenie centra hlavných záujmov dcérskej spoločnosti mimoriadne dôležité v systéme určovania právomoci súdov členských štátov, ktorý zaviedlo nariadenie (v danom prípade išlo o dcérsku spoločnosť talianskej spoločnosti Parmalat). Po vyhlásení, že v spomínanom systéme existuje pre každého dlžníka predstavujúceho osobitnú právnu entitu vlastná súdna právomoc, Súdny dvor uviedol, že na účely zabezpečenia právnej istoty a predvídateľnosti pri určení príslušného súdu, domnienka v prospech sídla spoločnosti môže byť vyvrátená, iba ak okolnosti, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami, umožňujú preukázať existenciu reálnej situácie, ktorá sa odlišuje od situácie, akú má umiestnenie uvedeného sídla odrážať. Súdny dvor poskytol v tejto súvislosti príklad spoločnosti „poštového priečinka“, ktorá nevykonáva žiadnu činnosť na území, kde je umiestnené jej sídlo. Zdôraznil však, že samotná skutočnosť, že ekonomické rozhodnutia spoločnosti sú alebo môžu byť kontrolované materskou spoločnosťou usadenou v inom členskom štáte, nepostačuje na vyvrátenie domnienky. Z rozsudku *Eurofood IFSC* totiž vyplýva, že zásada vzájomnej dôvery vylučuje aby súdy

³⁷ Ú. v. ES L 204, 1975, s. 28.

³⁸ Nariadenie (ES) č. 1346/2000 Rady z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. V. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191).

členských štátov mohli preskúmať právomoc súdu členského štátu, v ktorom sa hlavné konkurzné konanie začalo.

Policajná a súdna spolupráca v trestných veciach

V dvoch návrhoch na začatie prejudiciálneho konania Súdny dvor vykladal článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda³⁹, ktorý stanovuje zásadu *non bis in idem* v rámci policajnej a súdnej spolupráce v trestných veciach a podrobnejšie vysvetlil, čo je potrebné chápať pod pojmom „tie isté činy“ v zmysle tohto ustanovenia.

Vo veci *Van Esbroeck* (rozsudok z 9. marca 2006, C-436/04, Zb. s. I-2333) po upresnení, že spomínaná zásada sa musí uplatňovať na trestné súdne konanie začaté v zmluvnom štáte v súvislosti s činmi, za ktoré už dotknutá osoba bola odsúdená v inom zmluvnom štáte, hoci uvedený dohovor v čase, keď došlo k uvedenému odsúdeniu, ešte nenadobudol platnosť v poslednom uvedenom štáte, ak bol tento dohovor v platnosti v predmetných zmluvných štátoch v čase posudzovania podmienok uplatnenia zásady *ne bis in idem* súdnym orgánom, pred ktorým prebieha druhé súdne konanie, Súdny dvor rozhodol, že článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda sa má vykladať v tom zmysle, že na jednej strane príslušným kritériom na účely uplatnenia uvedeného článku je kritérium zhodnosti skutkovej podstaty činov, ktorým sa rozumie existencia celku okolností, ktoré sú navzájom nerozlučiteľne spojené, nezávisle na právnom posúdení týchto činov alebo na chránenom oprávnenom záujme, a na druhej strane, že trestné činy spočívajúce vo vývoze alebo dovoze tých istých omamných látok, ktoré sú trestne stíhané v rôznych zmluvných štátoch tohto dohovoru, sa v zásade považujú za „tie isté činy“ v zmysle tohto článku 54, pričom konečné posúdenie tohto bodu prináleží príslušným vnútroštátnym orgánom.

Vo veci *Van Straaten* (rozsudok z 28. septembra 2006, C-150/05, zatiaľ neuverejnený v Zbierke), v ktorej bola položená podobná otázka, na ktorú bolo odpovedané rovnako, Súdny dvor upresnil, že zásada *ne bis in idem* sa uplatňuje na rozhodnutie súdneho orgánu zmluvného členského štátu, ktorým je obvinený právoplatne oslobodený spod obžaloby pre nedostatok dôkazov.

³⁹ Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov Hospodárskej únie Beneluxu, Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/002, s. 9).